

INTERNATIONAL JOURNAL OF FIELD EDUCATION

Social Studies Teacher and Student Evaluation of Teaching Museum of Use of Opinions (Museums Afyonkarahisar)

Yavuz KISA¹

Firat University

Ahmet Ali GAZEL²

Afyon Kocatepe University

ABSTRACT

The purpose of this study, is to analyze the perspectives teaching of social studies teachers' and students' on the use of a museum in social studies lesson, and teachers' experiences of difficulties in organizing museum trips and students' reasons not to attend museum trips in terms of various variables. The study sampling consists of 577 secondary school students having attended museum trips with different social and economical characteristics in 6th, 7th and 8th grades who have been studying at central secondary schools of Afyonkarahisar, and 423 secondary 6th, 7th and 8th graders who also have different social and economical characteristics, and have not attended museum trips, and 65 social sciences teachers who teach at secondary schools in Afyonkarahisar. Descriptive statistical analysis of available data, independent samples t-test and one-way analysis of variance (One-Way Anova) were used for data analysis. As a result, it was found that girls' expectations from museum visits were higher and 8th graders attend museum trips less than other grades. Also, it was found that students who go to museums for more than three times a year visit museums with teachers or school trips and museum visits with museum guides were found more effective. Teachers with the experience of teaching for 11 years or more find museum trips more important and the biggest problem of museum trips was found to be resulting from the crowded classes.

Key Words: Social Studies, Museum, Teachers, Students

ARTICLE INFO

Received: 06.02.2016

Revision received:
21.04.2016.

Accepted: 23.04.2016

Published online:
30.04.2016

¹ Corresponding author: Firat University, Modern Ages Programme
ykisa@firat.edu.tr

² Afyon Kocatepe University, Primary Education Department

**Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci
Görüşlerinin İncelenmesi
(Afyonkarahisar Müzeleri)**

Yavuz KISA¹

Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Tarih Bölümü

Ahmet Ali GAZEL²

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini, öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılar ve öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Çalışmanın örneklemini Afyonkarahisar merkez ilköğretim okullarında eğitim gören farklı sosyal ve ekonomik özelliklere sahip müze gezilerine katılan 577 ilköğretim ikinci kademe 6. ,7. ve 8.sınıf öğrencisi, farklı sosyal ve ekonomik özelliklere sahip müze gezilerine katılmayan 423 ilköğretim ikinci kademe 6., 7. ve 8.sınıf öğrencisi ile Afyonkarahisar merkez ilköğretim okullarında görev yapan 65 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmuştur. Elde edilen verilerin analizinde betimsel istatistik, bağımsız örneklem için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (One-WayAnova) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, Kız öğrencilerinin müze gezilerinden beklentilerinin daha fazla olduğu ve 8.sınıf öğrencilerinin müze etkinliklerine daha az katıldıkları görülmüştür. Yılda üç kez ve daha fazla müzeye giden öğrencilerin çoğunun okul gezileriyle ya da öğretmenleriyle müzeleri ziyaret ettikleri ve müze rehberiyle yapılan gezilerin daha verimli geçtiği gözlenmiştir. 11 yıl ve daha fazla kıdem yılına sahip öğretmenlerin ise müze gezilerine daha fazla önem verdikleri ve öğretmenlerin müze gezilerinde yaşadıkları en büyük problemin sınıfların kalabalık olmasından kaynaklandığına dair bulgulara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Müze, Öğretmen, Öğrenci

MAKALE BİLGİSİ

Alınma Tarihi:
06.02.2016
Düzeltilmiş hali alınma tarihi: 21.04.2016.
Kabul Edilme Tarihi:
23.04.2016
Çevrimiçi yayınlanma tarihi: 30.04.2016

---

¹ Sorumlu Yazar: Arş. Gör. Yavuz Kısa Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Tarih Bölümü
ykisa@firat.edu.tr

² Prof. Dr. Ahmet Ali Gazel, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü

GİRİŞ

Öğrenme, bireyin davranışlarında ve bilgisinde geçirmiş olduğu yaşantılara bağlı olarak ortaya çıkan uzun süreli kalıcı değişiklik gösteren bir süreçtir (Ataman:2004:218). Öğrenme sürecinin nasıl gerçekleştiğini inceleyen eğitimciler, onun üç temel boyutu üzerinde durmaktadırlar: Öğrenme kişisel bir süreçtir, sosyal ilişkilerle birlikte ortaya çıkar ve mekâna bağlı olarak gerçekleşir. Öğrenmenin fiziksel boyutunu oluşturan mekânları ya da öğrenme ortamlarını sınıf ile sınırlandırmak eksik bir yaklaşım olarak görülmektedir. Çünkü formal eğitim dışında, günlük yaşantı boyunca öğrenmenin gerçekleştiği ortamlar oldukça çeşitlidir (Falk ve Dierking,2002:34-37, akt. Filiz,2010:1). Bu ortamlardan birisi de müzelerdir. Müzeler günümüzde gelişmiş ülkelerde toplum üyeleri için kendi deneyimlerini zenginleştirecekleri öğrenme ortamlarından biridir. Pek çok ülkede müzeler temel eğitim kurumlarından biri olarak kabul edilmekte, hem formal hem de informal eğitime katkıda bulunmaktadır (Akmehmet,2008:50).

Hooper-Greenhill(1999:175), Müze ziyaretlerinin yararlarına ilişkin şunları ifade etmiştir: “Müze ve galerilerde sunulan öğrenme deneyimleri sınıf ortamında sunulanları tamamlayıcı niteliktedir. Müzeye yapılan okul ziyaretlerinin en önemli yönlerinden biri, öğrencilerin alternatif öğrenme yolları ile karşılaşma ve maddi kanıt ile aktif biçimde çalışma fırsatıdır. Bazı çocuklar için bu durum, daha formal olan sınıf ortamında pek görülmeyen yetenek ve becerileri gösterme şansı sağlayabilir. Bütün çocuklar için yeni bir yere gitmek, yeni insanlarla tanışmak, bilgi toplamada yeni yaklaşımlar denemek ve gerçek şeylerle karşılaşmak güdüleyici ve uyarıcı olarak, okulda edindikleri bilgileri bir bakış açısına yerleştirebilirler”.

Müzelerin amaçlarının bakıldığında, Paykoç-Baykal (2000:104) şu şekilde özetlemektedir:

- İnsanların yaşadıkları ortamlara yabancılaşmasını önlemek,
- Geçmişle şimdiki yaşam arasında bağ kurmak,
- Sergilenen eserlerle insanlar arasında köprü kurarak eserlerin, onların yaşantıları ile bütünleşmelerini sağlamak,
- İnsanların bugünkü yaşantıları ile nesnelere bağlantısını kurarak siyasi, kültürel, sosyal, ekonomik ve ekolojik ilişkileri anlamalarını sağlamak ve onların araştırmacı yönlerini geliştirmek,
- Müzeyi bir yaşam biçimi haline getirmek, iletişim ve öğrenmeyi yoğunlaştırmak amacıyla tüm olanakları sağlamak.

Müzelerin sosyal bilgiler eğitiminde kullanılmasının pek çok yararları vardır. Müzeler, öğrencilerin geçmiş zamanlardan kalan tarihi eser ve kültürel varlıkların değerini anlamalarını, kültürel mirasa sahip çıkarak korumalarını ve farklı kültürlerle hoşgörülü yaklaşarak çok kültürlülüğü özümsemelerini sağlar. Müzelerde sergilenen koleksiyonlar öğrencilerin geçmişin nasıl yorumlandığını görmelerini sağlayarak geçmiş ve tarih disiplini hakkında eleştirel düşünme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur. Müzelerde toplanarak sergilenen nesnelere, objelere veya koleksiyonlara ulusal kimliğin, kültürün ve belleğin korunmasına, tarihi ve kültürel mirasın yeni nesillere aktarılmasına da yardım eder. Bu faydalarının yanı sıra müzeler, gözlem yapma, hayal gücünü kullanma ve yaratıcılık gibi becerilerin ve estetik veya beğeni duygusunun oluşmasına ve gelişmesine de yardımcı olur.

Bu sebeplerden dolayı müzeler, gerek sosyal bilgiler gerekse tarih eğitimi müfredat programlarında belirtilen birçok amacın etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine imkan verecek yapıya sahiptir (Yılmaz ve Şeker,2011:23).

Sosyal Bilgiler dersinin öğrenci üzerinde bıraktığı etki müze gezileri ile pekiştirildiğinde öğrenmede daha etkili olacağı düşünülmektedir. Ayrıca Sosyal Bilgiler dersinde müze gezisi öncesi, müze gezisi sırası ve müze gezisi sonrası uygulamalar yaptırılarak öğretmenin ve öğrencinin müze gezisi öncesi, sırası ve sonrasında neyi ne kadar bildiği, bildiklerinin değişip değişmediğini aşama aşama görmesi sağlanmış olacaktır.

Serap Buyurgan ve Ufuk Buyurgan (2007), verimli bir müze ziyaretinin üç aşaması olduğunu ifade etmiştir. Bu aşamalar;

1. Müze ziyareti öncesi öğretmen hazırlığı
2. Müzede sorumluluklar
3. Müze ziyaretinden sonra yaptırılacak çalışmalar (Buyurgan,2007:86)

Araştırma kapsamında Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanan bilgi toplama formlarındaki sorular bu üç aşama dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Bu araştırmada, alternatif öğrenme ortamlarından biri olan müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılmasına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri ile öğretmenlerin müze gezilerini düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşleri ve öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Ayrıca araştırma kapsamında, öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılar ve öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin sorunları tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulguların, sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımında yeniden gözden geçirilmesinde dikkate alınması beklenmektedir.

Bu amacı gerçekleştirmek için araştırmanın on üç alt problemi bulunmaktadır:

- 1.Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin dağılımı nasıldır?
- 2.Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 3.Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 4.Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde müzeye gitme sıklığı açısından anlamlı farklılık var mıdır?
- 5.Öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerinin dağılımı nasıldır?
- 6.Öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 7.Öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerinde sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 8.Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı nasıldır?
- 9.Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 10.Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinde mesleki kıdem yılına göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 11.Öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerinin dağılımı nasıldır?
- 12.Öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı farklılık var mıdır?
- 13.Öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerinde mesleki kıdem yılına göre anlamlı farklılık var mıdır?

Sosyal Bilgiler Öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelendiği bu çalışmanın temel varsayımları ve sınırlılıkları olarak aşağıdaki maddeler belirlenmiştir:

Araştırma;

I. Araştırmada görüşlerine başvuru alan öğrenci ve öğretmenlerin bilgi toplama formlarındaki maddeleri içtenlikle yanıtlarak gerçeği yansıttıkları düşünülmüştür.

II. Araştırma sürecinde uygulanan veri toplama aracına ilişkin uzman görüşlerinin yeterli olduğu varsayılmıştır.

Araştırma;

I. Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşler, derecelendirilmiş bilgi toplama formundan elde edilecek öğrenci ve öğretmen görüşleriyle sınırlıdır.

II. 2011-2012 eğitim-öğretim yılı Afyonkarahisar merkez ilköğretim okullarında eğitim gören farklı sosyal ve ekonomik özelliklere sahip müze gezilerine katılan 577 ilköğretim ikinci kademe 6., 7. ve 8.sınıf öğrencileriyle ve farklı sosyal ve ekonomik özelliklere sahip müze gezilerine katılmayan 423 ilköğretim ikinci kademe 6.,7. ve 8.sınıf öğrencileriyle sınırlıdır.

III. 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar merkez ilköğretim okullarında görev yapan 65 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Model

Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi konusunu içeren genel tarama modelindeki bu araştırmada, nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir örneklem üzerinde yapılan taramadır. “Tarama modelleri, geçmişteki ya da halen var olan durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır”(Karasar,2007:77).

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, Afyonkarahisar il merkezindeki ilköğretim okullarında eğitim gören ilköğretim ikinci kademe 6., 7. ve 8. sınıf öğrencileri ile Afyonkarahisar il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemi ise, Afyonkarahisar il merkezindeki ilköğretim okullarında eğitim gören farklı sosyal ve ekonomik özelliklere sahip müze gezilerine katılan 577 ilköğretim ikinci kademe 6., 7. ve 8. sınıf öğrencisi, farklı sosyal ve ekonomik özelliklere sahip müze gezilerine katılmayan 423 ilköğretim ikinci kademe 6.,7. ve 8. sınıf öğrencisi ile Afyonkarahisar il merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan 65 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır.

Örneklemeye alınan Öğrenciler ve Öğretmenlerin özellikleri şu şekildedir:

Müze Gezilerine Katılan Öğrenciler için;

- Örneklemeye alınan öğrencilerin %46,4’ü kız, %53,6’sı erkektir. Bu öğrencilerin %31,7’si 6.sınıf, %41,9’u 7.sınıf, %26,3’ü 8.sınıf öğrencisidir.
- Öğrencilerin en çok sevdiği derslerin %19,4’ünü Sosyal Bilgiler, %25,8’ini Matematik, %27,2’sini Türkçe, %5,5’ini Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi, %12,7’sini Fen ve Teknoloji, %9,4’ünü Diğer dersler oluşturmuştur.

- Öğrencilerin bir yıl içerisinde müzeye gitme sıklığı %62,7'sinin Yılda bir kez gittiği, %23,9'unun Yılda iki kez gittiği, %13,3'ünün Yılda üç kez ve daha fazla gittiği şeklindedir.
- Öğrencilerin babalarının eğitim durumu %28,9'u İlkokul mezunu, %18,5'i Ortaokul mezunu, %25,0'i Lise mezunu, %5,7'si Yüksekokul mezunu, %21,8'i Üniversite mezunudur.
- Öğrencilerin annelerinin eğitim durumu %43,3'ü İlkokul mezunu, %17,3'ü Ortaokul mezunu, %23,2'si Lise mezunu, %3,8'i Yüksekokul mezunu, %12,3'ü Üniversite mezunudur.

Müze Gezilerine Katılmayan Öğrenciler için;

- Örnekleme alınan öğrencilerin %46,6'sı kız, %53,4'ü erkektir. Bu öğrencilerin %28,4'ü 6.sınıf, %36,2'si 7.sınıf, %35,5'i 8.sınıf öğrencisidir.
- Öğrencilerin en çok sevdiği derslerin %11,8'ini Sosyal Bilgiler, %29,8'ini Matematik, %25,8'sini Türkçe, %8,0'ini Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi, %9,7'sini Fen ve Teknoloji, %14,9'unu Diğer dersler oluşturmuştur.
- Öğrencilerin babalarının eğitim durumu %37,8'i İlkokul mezunu, %20,6'sı Ortaokul mezunu, %19,9'u Lise mezunu, %6,4'ü Yüksekokul mezunu, %15,4'ü Üniversite mezunudur.
- Öğrencilerin annelerinin eğitim durumu %56,3'ü İlkokul mezunu, %16,3'ü Ortaokul mezunu, %18,9'u Lise mezunu, %2,4'ü Yüksekokul mezunu, %6,1'i Üniversite mezunudur.

Öğretmenler için;

- Örnekleme alınan öğretmenlerin %40'ı bayan, %60'ı erkektir. Öğretmenlerin %20'si 25 yaş ve altı, %58,5'i 26-35 yaş arası, %16,9'u 36-45 yaş arası, %1,5'i 46-55 yaş arası, %3,1'i 56 yaş ve üzerindedir.
- Öğretmenlerin %24,6'sı 1-5 yıl arası, %43,1'i 6-10 yıl arası, %15,4'ü 11-15 yıl arası, %10,8'i 16-20 yıl arası, %6,2'si 21 yıl ve yukarısı mesleki kıdeme sahiptir. Ancak bir gruba düşen öğretmen sayısı yeterli olmadığı için 1-10 yıl arası ve 11 yıl ve daha fazlası şeklinde yeniden düzenlenmiştir.
- Örnekleme alınan öğretmenlerin %96,9'u öğretmen kariyer basamağında, %3,1'i uzman öğretmen kariyer basamağındadır.
- Öğretmenlerin %13,8'i Tarih öğretmenliği bölümünden, %4,6'sı Coğrafya öğretmenliği bölümünden, %81,5'i Sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünden mezun olmuşlardır.
- Öğretmenlerin %21,5'i müze kartına sahipken, %78,5'i müze kartına sahip değildir.
- Öğretmenlerin öğrencileri bir yıl içerisinde müzeye götürme sıklığı %10,8'inin Hiç götürmediği, %70,8'inin Yılda bir kez götürdüğü, %18,5'inin yılda iki kez götürdüğü şeklindedir.

Fakat araştırma içerisinde bazı değişkenlere düşen öğretmen ve öğrenci sayısı yeterli olmadığı için bu değişkenler(öğrenciler için; en çok sevilen ders, baba eğitim durumu, anne eğitim durumu, öğretmenler için; yaş, mezun olunan branş, müze kartı, müzeye götürme sıklığı) için herhangi bir istatistiksel işlem yapılmamıştır.

Veri Toplama Araçları

Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesinde veri toplama aracı olarak, derecelendirilmiş bilgi toplama formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan derecelendirilmiş bilgi toplama formu Koçak'ın 2010 yılında hazırlamış olduğu "İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Dersindeki Müze Etkinliklerine

Yönelik Öğrenci, Öğretmen ve Müze Yetkililerinin Görüşleri” adlı çalışmasından uyarlanarak geliştirilmiştir. Bunun için Koçak ile iletişime geçilerek gerekli izinler alınmıştır.

Derecelendirilmiş bilgi toplama formunun hazırlanmasında şu yollar izlenmiştir: Konu ile ilgili ayrıntılı literatür taraması yapılmıştır. İlköğretim okulu öğrencilerinin ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler dersinde müzeleri kullanmalarına yönelik eğitim olanakları, sosyal ve ekonomik koşullar, bürokratik ilişkiler ve okul-aile ilişkileri belirlenmiştir. Belirlenen olanak ve koşullar doğrultusunda Koçak’ın 2010 yılında hazırlanmış olduğu bilgi toplama formu geliştirilerek, alanda uzman akademisyenler tarafından incelenmiştir. Bunun yanında araştırmayla ilgisi olduğu düşünülerek öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin ve öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin birbirinden farklı iki derecelendirilmiş bilgi toplama formları hazırlanmıştır. Hazırlanan dört tane derecelendirilmiş bilgi toplama formları, kapsam geçerliliği açısından uzman görüşlerine sunulmuştur. Üzerinde son düzeltmeleri yapılan derecelendirilmiş bilgi toplama formları, ilköğretim okulu öğrenci ve sosyal bilgiler öğretmenlerine bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

Derecelendirilmiş bilgi toplama formunun güvenilirlik analizi sonucu Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı müzeye gezilerine katılan öğrenci formu için 0,93; müzeye gezilerine katılmayan öğrenci formu için 0,93; öğretmen formu için 0,85; öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanan form için 0,65 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formları; “Hiç katılmıyorum”(1), “Katılmıyorum”(2), “Biraz Katılıyorum”(3), “Katılıyorum”(4), “Tamamen Katılıyorum”(5) şeklinde puanlandırılmıştır.

“Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi” konulu araştırma için toplanan verilerin analizinde, genel değerlendirmeler için betimsel istatistik kullanılmış, derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki maddelere verilen yanıtların yüzde, frekans, aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Ölçeğin aralık genişliğinin “dizi genişliği/yapılacak grup sayısı” şeklinde hesaplanmasından dolayı (Tekin,1993), araştırmada elde edilen bulguların değerlendirilmesinde esas alınan aritmetik ortalama aralıkları Tablo 1’de şu şekilde yorumlanmıştır:

Tablo 1. Derecelendirilmiş Bilgi Toplama Formundaki Maddelerin Yorumlanmasında Ortalamaların Puan Aralıkları

Seçenekler	Maddeye Verilen Puanlar	Puan Aralığı
Hiç katılmıyorum	1	1,00-1,80
Katılmıyorum	2	1,81-2,60
Biraz Katılıyorum	3	2,61-3,40
Katılıyorum	4	3,41-4,20
Tamamen Katılıyorum	5	4,21-5,00

Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin cinsiyete ve öğretmenlerin mesleki kıdem yılına göre farklılığını tespit etmek için bağımsız örneklem t-testi kullanılmıştır. Bağımsız örneklem için t-testi, iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığını test etmek için kullanılır (Büyüköztürk,2010:39). Öğrencilerin sınıf düzeyine göre ve müzeye gitme sıklığına göre farklılığı için ise tek yönlü varyans analizi (One-WayAnova) kullanılmıştır. Tek yönlü

varyans analizi, ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek üzere uygulanır (Büyüköztürk,2010:48).

BULGULAR

Bu bölümde Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelenmesi için toplanan verilerin yöntem bölümünde açıklanan tekniklerle analizi sonunda elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiş ve tablolara göre yorumlar yapılmıştır. Bulgular ve yorumlar araştırmanın alt problemlerine yönelik düzenlenmiştir.

1. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

Anket Maddeleri		1	2	3	4	5	$\bar{x}$	S_s
1. öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	f	84	43	120	171	159	3,48	1,35
	%	14,6	7,5	20,8	29,6	27,6		
2. öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	f	55	51	78	183	209	3,75	1,29
	%	9,7	8,8	13,5	31,7	36,2		
3. öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	f	153	110	125	111	78	2,74	1,38
	%	26,5	19,1	21,7	19,2	13,5		
4. öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi).	f	108	91	118	113	147	3,17	1,44
	%	18,7	15,8	20,5	19,6	25,5		
5. öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize müze için de uyulacak kurallar hatırlatır.	f	50	38	52	141	296	4,03	1,28
	%	8,7	6,6	9,0	24,4	51,3		
6. müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	f	52	40	80	144	261	3,90	1,29
	%	9,0	6,9	13,9	25,0	45,2		
7. gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	f	47	37	68	159	266	3,97	1,25
	%	8,1	6,4	11,8	27,6	46,1		
8. müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	f	102	86	142	129	118	3,13	1,37
	%	17,7	14,9	24,6	22,4	20,5		
9. müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	f	123	69	120	126	139	3,15	1,46
	%	21,3	12,0	20,8	21,8	24,1		
10. müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	f	70	59	121	162	165	3,50	1,32
	%	12,1	10,2	21,0	28,1	28,6		
11. müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.	f	97	84	127	137	132	3,21	1,38
	%	16,8	14,6	22,0	23,7	22,9		
12. müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız	f	139	110	132	95	101	2,84	1,41
	%	24,1	19,1	22,9	16,5	17,5		
13. müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede ki eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	f	178	123	104	105	67	2,58	1,38
	%	30,8	21,3	18,0	18,2	11,6		
14. müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	f	183	123	106	91	74	2,56	1,40
	%	31,7	21,3	18,4	15,8	12,8		
15. müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	f	176	119	106	97	79	2,62	1,41
	%	30,5	20,6	18,4	16,8	13,7		
16. müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede ki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	f	173	118	100	103	83	2,66	1,43
	%	30,0	20,5	17,3	17,9	14,4		
17. müze gezisi, sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	f	60	53	87	153	224	3,74	1,33
	%	10,4	9,2	15,1	26,5	38,8		

18.müze gezisi, bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	f	71	55	92	156	203	3,63	1,36
	%	12,3	9,5	15,9	27,0	35,2		
19.müze gezileri, bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	f	60	43	86	128	260	3,84	1,34
	%	10,4	7,5	14,9	22,2	45,1		
20. müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	f	65	48	78	132	254	3,80	1,37
	%	11,3	8,3	13,5	22,9	44,0		

Tablo 2 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki 18 tane maddenin cevaplarının 2,60'ın üzerinde bir aritmetik ortalama sahip olduğu, öğrenci görüşlerinin “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Biraz katılıyorum” gibi cevaplar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin %51,3'ü “öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize müze için de uyulacak kuralları hatırlatır” (madde 5) sorusuna Tamamen katıldıkları; %31,7'si “öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir” (madde 2) sorusuna Katıldıkları; %20,8'i “öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular” (madde 1) sorusuna Biraz katıldıkları; %15,8'i “öğretmenimiz müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi)” (madde 4) sorusuna Katılmadıkları; %26,5'i “öğretmenimiz geleceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir” (madde 3) sorusuna Hiç katılmadıkları görülmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri cevaplar sonucunda Tablo 2 incelendiğinde 5.madde $\bar{x}$ 4,03 ortalama ile en yüksek aritmetik ortalama sahiptir. Buradan öğretmenlerin müze gezisi öncesi müze kuralları üzerinde durdukları söylenebilir. Ayrıca öğretmenlerin genel olarak müze gezisi öncesi öğrencileri bilgilendirdiği, onlara uyulması gereken kuralları hatırlattıkları ve öğrencileri müze gezilerine hazırlamaya çalıştıkları da söylenebilir.

Öğrencilerin %70,2'si “müze gezilerinin müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yapıldığına” (madde 6) sorusuna; %73,7'si “gezi sırasında müze rehberinin bilgilendirici açıklamalar yaptıklarına (madde 7) sorusuna Katıldıkları ya da Tamamen katıldıkları görülmektedir. Buna göre bu maddelerin aritmetik ortalamalarına baktığımızda $\bar{x}_6=3.90$, $\bar{x}_7=3.97$ olması öğrencilerin bu maddelere Katıldıklarını göstermiştir $3.41 \leq \bar{x} \leq 4.20$). Buradan müze rehberlerinin ya da müze yetkililerinin müze gezilerinde önemli bir rol oynadıkları aynı zamanda müze rehberi ya da yetkili bir kişiyle yapılan gezilerin, daha verimli olacağı sonucuna ulaşılabilir.

2. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerinde Cinsiyete Göre Farklılığın Belirlenmesi için Yapılan t-testi Sonuçları

Anket Maddeleri	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	sd	df	t	p
1. öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Kız	268	3,488	1,364	575	,11	,90
	Erkek	309	3,475	1,342			
2. öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Kız	268	3,791	1,355	575	,55	,58
	Erkek	309	3,731	1,236			
3. öğretmenimiz geleceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Kız	268	2,746	1,374	575	,07	,94
	Erkek	309	2,737	1,397			
4. öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi).	Kız	268	3,238	1,430	575	1,01	,31
	Erkek	309	3,116	1,461			
5. öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize müze için de uyulacak kuralları hatırlatır.	Kız	268	4,100	1,281	575	1,21	,22
	Erkek	309	3,970	1,285			

6. müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Kız	268	4,037	1,300	575	2,30	,02
	Erkek	309	3,789	1,278			
7. gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Kız	268	4,093	1,255	575	2,19	,02
	Erkek	309	3,864	1,243			
8. müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Kız	268	3,182	1,424	575	,86	,38
	Erkek	309	3,084	1,326			
9. müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Kız	268	3,264	1,443	575	1,69	,09
	Erkek	309	3,058	1,471			
10. müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Kız	268	3,653	1,299	575	2,46	,01
	Erkek	309	3,381	1,337			
11. müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığını ilgili düşünceler ortaya koyarız.	Kız	268	3,272	1,418	575	,095	,34
	Erkek	309	3,161	1,362			
12. müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız	Kız	268	2,761	1,415	575	-1,28	,20
	Erkek	309	2,912	1,410			
13. müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	Kız	268	2,518	1,366	575	-1,05	,29
	Erkek	309	2,640	1,403			
14. müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Kız	268	2,444	1,376	575	-1,96	,05
	Erkek	309	2,673	1,418			
15. müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	Kız	268	2,518	1,391	575	-1,69	,09
	Erkek	309	2,718	1,433			
16. müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Kız	268	2,567	1,445	575	-1,48	,13
	Erkek	309	2,744	1,415			
17. müze gezisi, sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Kız	268	3,899	1,321	575	2,65	,00
	Erkek	309	3,605	1,331			
18. müze gezisi, bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Kız	268	3,858	1,307	575	3,73	,00
	Erkek	309	3,436	1,388			
19. müze gezileri, bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Kız	268	4,003	1,319	575	2,72	,00
	Erkek	309	3,699	1,354			
20. müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Kız	268	3,936	1,329	575	2,22	,02
	Erkek	309	3,682	1,401			

Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre 7 madde de cinsiyete göre anlamlı farklılığın olduğu görülürken ($p < 0,05$); kalan 13 madde de ise anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Buradan anlamlı farklılığın olmadığı maddelerde cinsiyet'in öğrenci görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, kız öğrencilerin görüşlerinin erkek öğrencilerin görüşlerine göre genel olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak erkek öğrencilerin görüşleri müze gezisi sonrası yapılan etkinliklerle ilgili olan maddelerde (12.,13.,14.,15. ve 16.maddeler) kız öğrencilerin görüşlerine göre daha yüksektir.

3. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Sınıf Düzeyine Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinde sınıf düzeyine göre farklılığının belirlenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova) sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerinde Sınıf Düzeyine Göre Farklılığın Belirlenmesi için Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Anket Maddeleri	Sınıf	N	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Farklılık
1. öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	6. Sınıf	183	3,721	1,376	6,52	,00	6-8
	7. Sınıf	242	3,483	1,298			
	8. Sınıf	152	3,190	1,355			
	Toplam	577	3,481	1,351			
2. öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi	6. Sınıf	183	3,923	1,224	4,35	,01	6-8

bilgilendirir.	7. Smf	242	3,789	1,275			
	8. Smf	152	3,513	1,366			
	Toplam	577	3,759	1,292			
3. öğretmenimiz geleceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	6. Smf	183	2,950	1,461	3,55	,02	6-8
	7. Smf	242	2,698	1,293			
	8. Smf	152	2,559	1,412			
4. öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi).	Toplam	577	2,741	1,386	5,18	,00	6-8
	6. Smf	183	3,431	1,476			
	7. Smf	242	3,128	1,389			
5. öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize müze için de uyulacak kurallar hatırlatır.	8. Smf	152	2,934	1,463	8,10	,00	6-8
	Toplam	577	3,173	1,447			
	6. Smf	183	4,235	1,159			
6. müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	7. Smf	242	4,090	1,218	2,83	,06	-
	8. Smf	152	3,690	1,456			
	Toplam	577	4,031	1,283			
7. gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	6. Smf	183	4,087	1,125	4,07	,01	6-8
	7. Smf	242	3,847	1,374			
	8. Smf	152	3,776	1,333			
8. müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Toplam	577	3,904	1,293	7,52	,00	6-8
	6. Smf	183	4,131	1,096			
	7. Smf	242	3,991	1,262			
9. müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	8. Smf	152	3,743	1,383	5,74	,00	6-7
	Toplam	577	3,970	1,253			
	6. Smf	183	3,360	1,371			
10. müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	7. Smf	242	3,169	1,363	14,07	,00	6-7
	8. Smf	152	2,789	1,330			
	Toplam	577	3,130	1,372			
11. müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarız.	6. Smf	183	3,453	1,447	1,51	,22	-
	7. Smf	242	3,028	1,472			
	8. Smf	152	2,993	1,411			
12. müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız	Toplam	577	3,154	1,460	5,09	,00	6-7
	6. Smf	183	3,879	1,137			
	7. Smf	242	3,462	1,360			
13. müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarız.	8. Smf	152	3,138	1,376	3,98	,01	6-8
	Toplam	577	3,213	1,388			
	6. Smf	183	3,114	1,371			
14. müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	7. Smf	242	2,731	1,442	9,83	,00	6-7
	8. Smf	152	2,690	1,377			
	Toplam	577	2,842	1,413			
15. müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	6. Smf	183	2,776	1,406	9,12	,00	6-7
	7. Smf	242	2,586	1,376			
	8. Smf	152	2,348	1,353			
16. müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Toplam	577	2,584	1,387	3,71	,02	6-7
	6. Smf	183	2,939	1,422			
	7. Smf	242	2,413	1,336			
17. müze gezisi, sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	8. Smf	152	2,361	1,402	5,93	,00	6-8
	Toplam	577	2,566	1,402			
	6. Smf	183	2,989	1,437			
18. müze gezisi, bizim sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	7. Smf	242	2,475	1,399	4,88	,00	6-8
	8. Smf	152	2,427	1,340			
	Toplam	577	2,625	1,416			
19. müze gezileri, bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	6. Smf	183	2,896	1,454	4,50	,01	6-8
	7. Smf	242	2,528	1,379			
	8. Smf	152	2,592	1,457			
	Toplam	577	2,662	1,430			
	6. Smf	183	3,967	1,239			
	7. Smf	242	3,743	1,335			
	8. Smf	152	3,467	1,394			
	Toplam	577	3,741	1,333			
	6. Smf	183	3,857	1,218			
	7. Smf	242	3,611	1,392			
	8. Smf	152	3,394	1,456			
	Toplam	577	3,632	1,366			
	6. Smf	183	4,000	1,208			
	7. Smf	242	3,888	1,351			
	8. Smf	152	3,572	1,458			

	Toplam	577	3,840	1,345			
	6. Sınıf	183	3,961	1,298			
20. müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgisimizi arttırmaktadır.	7. Sınıf	242	3,830	1,372	3,70	,02	6-8
	8. Sınıf	152	3,559	1,436			
	Toplam	577	3,800	1,373			

Tablo 4 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde sınıf düzeyine göre farklılığın belirlenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda “öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müze için de uyulacak kuralları hatırlatır” (madde 5) sorusunun en yüksek toplam aritmetik ortalamaya sahip olduğu görülmektedir ($\bar{x}=4,031$). Buradan öğretmenlerin müze gezisi öncesi müze kuralları üzerinde durdukları söylenebilir. “müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız” (madde 14) sorusunun ise en düşük toplam aritmetik ortalamaya sahip olduğu görülür ($\bar{x}=2,566$). Buradan okullarda ve sosyal bilgiler derslerinde müze sonrası yeterince etkinlik yapılmadığı söylenebilir.

Tablo 4’de görüldüğü gibi yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini değerlendirmek amacıyla hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki 6. ve 11. maddeler dışındaki maddelerin tümü ile sınıf düzeyi açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Anlamlı farklılığın olmadığı 6. ve 11. maddeler için sınıf düzeyinin öğrenci görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir ($p>0,05$). Tukey HSD çoklu karşılaştırma analizi sonucunda bilgi toplama formundaki maddelerin tümündeki bu farklılığın 6.sınıf öğrencileri ile 7.sınıf öğrencileri ve 8.sınıf öğrencileri arasında 6.sınıf öğrencileri lehine olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile yukarıda da belirtildiği gibi 6.sınıf öğrenci görüşlerinin bilgi toplama formundaki tüm maddelerde 7.sınıf ve 8.sınıf öğrencilerinin görüşlerinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca 7.sınıf öğrencileri ile 8.sınıf öğrencileri arasında olan farklılığın, 7.sınıf öğrencileri lehine olduğu sonucuna varılmıştır.

Genel olarak Tablo 4’deki tüm maddeleri incelediğimizde sınıf düzeyi artıkça katılma düzeylerinin azaldığı görülmektedir. Buna sebep olarak da öğrencilerin davranışlarının değişmesi, akran gruplarının etkisi, buldukları sosyal ve ekonomik çevrenin etkisi, annelerin ve babaların tutumları, özellikle 8.sınıf öğrencilerinin yaşamış oldukları sınav kaygısı ve sınav maratonunun etkisi olduğu düşünülebilir.

4. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Müzeye Gitme Sıklığı Açısından Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal bilgiler Öğretiminde Müze kullanımına ilişkin görüşlerinde müzeye gitme sıklığı açısından farklılığının belirlenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova) sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerinde Müzeye Gitme Sıklığı Açısından Farklılığın Belirlenmesi için Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Anket Maddeleri	Müzeye Gitme Sıklığı	N	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Farklılık
1. öğretmenimiz müze gezisi öncesi müzelerle ilgili ne bildiğimizi sorgular.	Yılda bir kez	362	3,472	1,342	,34	,70	-
	Yılda iki kez	138	3,442	1,334			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,597	1,435			
	Toplam	577	3,481	1,351			
2. öğretmenimiz gezi öncesinde müze hakkında bizi bilgilendirir.	Yılda bir kez	362	3,721	1,328	,98	,37	-
	Yılda iki kez	138	3,753	1,207			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,948	1,265			
	Toplam	577	3,759	1,292			
3. öğretmenimiz gezeceğimiz müze ile ilgili bize, önceden araştırma ödevi verir.	Yılda bir kez	362	2,690	1,373	1,73	,17	-
	Yılda iki kez	138	2,724	1,365			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,013	1,464			
	Toplam	577	2,741	1,386			

4. öğretmenimiz, müzede yapacağımız etkinliklere yönelik önceden bize bilgi verir (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim çizme, drama yöntemi).	Yılda bir kez	362	3,107	1,428	1,49	,22	-
	Yılda iki kez	138	3,210	1,472			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,415	1,481			
	Toplam	577	3,173	1,447			
5. öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize müze için de uyulacak kuralları hatırlatır.	Yılda bir kez	362	4,011	1,289	,14	,86	-
	Yılda iki kez	138	4,079	1,214			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	4,039	1,390			
	Toplam	577	4,031	1,283			
6. müze gezisini müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Yılda bir kez	362	3,878	1,302	,69	,49	-
	Yılda iki kez	138	4,014	1,249			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,831	1,331			
	Toplam	577	3,904	1,293			
7. gezi sırasında müze rehberi bizlere, bilgilendirici açıklamalar yapar.	Yılda bir kez	362	3,947	1,282	,54	,57	-
	Yılda iki kez	138	4,065	1,141			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,909	1,309			
	Toplam	577	3,970	1,253			
8. müze gezisi sırasında gözlemlerimizden hareketle notlar tutarız.	Yılda bir kez	362	3,080	1,363	,67	,51	-
	Yılda iki kez	138	3,195	1,392			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,246	1,387			
	Toplam	577	3,130	1,372			
9. müze gezisi sırasında dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekeriz.	Yılda bir kez	362	3,082	1,405	1,32	,26	-
	Yılda iki kez	138	3,231	1,534			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,350	1,570			
	Toplam	577	3,154	1,460			
10. müze gezisi sırasında, müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerimizi birbirimiz ile paylaşıyoruz.	Yılda bir kez	362	3,453	1,329	,85	,42	-
	Yılda iki kez	138	3,615	1,239			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,571	1,454			
	Toplam	577	3,507	1,325			
11. müze gezisi sırasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekanın yada eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığını ilgili düşünceler ortaya koyarız.	Yılda bir kez	362	3,132	1,374	1,69	,18	-
	Yılda iki kez	138	3,326	1,346			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,389	1,514			
	Toplam	577	3,213	1,338			
12. müze gezisi sonrasında müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemlerimiz ve etkinliklerimiz ile ilgili bir araştırma ödevi hazırlarız	Yılda bir kez	362	2,781	1,390	,89	,41	-
	Yılda iki kez	138	2,949	1,441			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	2,935	1,472			
	Toplam	577	2,842	1,413			
13. müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikayeler yazarız.	Yılda bir kez	362	2,494	1,354	3,47	,03	a-c
	Yılda iki kez	138	2,615	1,363			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	2,948	1,529			
	Toplam	577	2,584	1,387			
14. müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Yılda bir kez	362	2,447	1,337	3,66	,02	a-b a-c
	Yılda iki kez	138	2,731	1,457			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	2,831	1,550			
	Toplam	577	2,566	1,402			
15. müze gezisi sonrası müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarız.	Yılda bir kez	362	2,571	1,401	,93	,39	-
	Yılda iki kez	138	2,666	1,405			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	2,805	1,504			
	Toplam	577	2,625	1,416			
16. müze gezisi sonrasında sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket hazırlarız.	Yılda bir kez	362	2,522	1,396	5,31	,00	a-c
	Yılda iki kez	138	2,818	1,440			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,039	1,490			
	Toplam	577	2,662	1,430			
17. müze gezisi, sosyal bilgiler dersine yönelik yeni ve farklı bilgiler kazanmamıza katkı sağlar.	Yılda bir kez	362	3,665	1,366	1,95	,14	-
	Yılda iki kez	138	3,811	1,270			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,974	1,266			
	Toplam	577	3,741	1,333			
18. müze gezisi, bizim sosyal bilgiler dersine	Yılda bir kez	362	3,593	1,379	,41	,66	-

yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışımızı geliştirmektedir.	Yılda iki kez	138	3,681	1,312			
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,727	1,410			
	Toplam	577	3,632	1,366			
19.müze gezileri, bizde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Yılda bir kez	362	3,856	1,344			
	Yılda iki kez	138	3,797	1,324	,09	,90	-
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,844	1,405			
20. müze gezileri bizim uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına olan ilgimizi arttırmaktadır.	Yılda bir kez	362	3,762	1,392			
	Yılda iki kez	138	3,804	1,392	,75	,47	-
	Yılda üç kez ve daha fazlası	77	3,974	1,245			
	Toplam	577	3,800	1,373			

a=Yılda bir kez giderim

b=Yılda iki kez giderim

c=Yılda üç kez ve daha fazla giderim

Tablo 5 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde müzeye gitme sıklığı açısından farklılığın belirlenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda “öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize, müze için de uyulacak kuralları hatırlatır” (madde 5) sorusunun en yüksek toplam aritmetik ortalamaya sahip olduğu görülmektedir ($\bar{x} = 4,031$), “müze gezisi sonrasında müzede yaptığımız etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız” (madde 14) sorusunun ise en düşük toplam aritmetik ortalamaya sahip olduğu görülür ($\bar{x} = 2,566$),

Tablo 5’de görüldüğü gibi yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda, sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini değerlendirmek amacıyla hazırlanan bilgi toplama formundaki 13., 14. ve 16. maddeler ile müzeye gitme sıklığı açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilirken ($p < 0,05$); kalan diğer maddeler ile müzeye gitme sıklığı açısından anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Anlamlı farklılığın olmadığı maddeler için müzeye gitme sıklığının öğrenci görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir.

Diğer yandan anlamlı farklılığı belirlemek için yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma analizi 14. maddedeki seçenekler arasında anlamlı farklılığı bulmada eksik kalmış, bunun yerine LSD çoklu karşılaştırma analizi uygulanmıştır. LSD (Least Significant Difference) testi en küçük önemli fark demektir (Efe, Bek, Şahin, 2000:51). Tukey HSD ve LSD çoklu karşılaştırma analizleri sonucunda derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki 13., 14. ve 16. maddelerdeki bu farklılığın Yılda bir kez giderim, Yılda iki kez giderim ve Yılda üç kez ve daha fazla giderim arasında Yılda üç kez ve daha fazla giderim lehine olduğu sonucuna varılmıştır. Diğer bir ifade ile yukarıda da belirtildiği gibi Yılda üç kez ve daha fazla giderim seçeneğini belirten öğrenci görüşlerinin bilgi toplama formundaki 5., 6., 7., 10., 12. ve 19. maddeler hariç diğer maddelerde Yılda bir kez giderim ve Yılda iki kez giderim seçeneğini belirten öğrencilerin görüşlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

5. Öğrencilerin Müze Gezilerine Katılmama Nedenlerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Müze Gezilerine Katılmama Nedenlerine İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

Anket Maddeleri		1	2	3	4	5	$\bar{x}$	Ss
1.müze gezisi sırasında değerli eşyalarımı kaybedeceğim korkusunu yaşıyorum.	f	204	69	47	50	53	2,24	1,46
	%	48,2	16,3	11,1	11,8	12,5		
2.müzelerdeki nesnelere anlamakta sıkıntı yaşadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	f	217	97	45	30	34	1,97	1,27
	%	51,3	22,9	10,6	7,1	8,0		
3.müze gezileri çok zamanımı alır.	f	204	89	57	35	38	2,08	1,32
	%	48,2	21,0	13,5	8,3	9,0		

4.müze giriş ücretlerinin pahalı olması nedeniyle müze gezilerine katılmak istemem.	f	191	86	47	42	57	2,26	1,45
	%	45,2	20,3	11,1	9,9	13,5		
5. müze gezilerinin bana bir şey katacağını düşünmediğim için müze gezilerine katılmak istemem.	f	211	87	53	35	37	2,05	1,32
	%	49,9	20,6	12,5	8,3	8,7		
6.müzelerin yeterli koleksiyona sahip olmaması nedeniyle müze gezilerine katılmak istemem.	f	212	94	41	38	38	2,04	1,32
	%	50,1	22,2	9,7	9,0	9,0		
7.eski uygarlıkların yaşamlarını, kültürlerini yansıtan eserlerini görmekten zevk almadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	f	228	89	42	35	29	1,93	1,25
	%	53,9	21,0	9,9	8,3	6,9		
8. müze gezilerinin sosyal bilgiler dersine katkısı olduğunu düşünmüyorum.	f	196	87	48	47	45	2,19	1,39
	%	46,3	20,6	11,3	11,1	10,6		
9. gezilecek müzelerin okulumuza uzak olmasından dolayı müze gezilerini katılmak istemem.	f	201	86	63	39	34	2,09	1,30
	%	47,5	20,3	14,9	9,2	8,0		
10. müze gezilerinde edindiğim bilgileri hiçbir yerde kullanamadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	f	200	99	55	35	34	2,06	1,28
	%	47,3	23,4	13,0	8,3	8,0		
11.müze gezisi sırasında öğretmenimle ve müze rehberleriyle sıkıntı yaşadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	f	217	89	53	29	35	1,99	1,28
	%	51,3	21,0	12,5	6,9	8,3		
12.müze gezilerine gönüllü katılmam.	f	219	76	43	43	42	2,08	1,38
	%	51,8	18,0	10,2	10,2	9,9		
13.işbirliğini ve takım ruhuyla çalışmayı sevmediğim için müze gezilerine katılmak istemem.	f	232	81	45	28	37	1,95	1,30
	%	54,8	19,1	10,6	6,6	8,7		
14.ailemin müze gezisine yönelik olumsuz tutumları, müze gezisini katılmak istememde negatif etki eder.	f	244	75	41	33	30	1,88	1,27
	%	57,7	17,7	9,7	7,8	7,1		

Tablo 6'daki veriler ışığında şu bulgulara ulaşılmıştır:

1. "Müze gezisi sırasında değerli eşyalarımı kaybedeceğim korkusunu yaşarım" (madde 1) görüşüne öğrencilerin %11,8'i Katılırken, %16,3'ü Katılmamakta, %11,1'i Biraz katılmaktadır.

2. "Müzelerdeki nesnelere anlamakta sıkıntı yaşadığım için müze gezilerine katılmak istemem" (madde 2) görüşüne öğrencilerin %7,1'i Katılırken, %22,9'u Katılmamakta, %10,6'sı Biraz katılmaktadır.

3. "Müze gezileri çok zamanımı alır" (madde 3) görüşüne öğrencilerin %8,3'ü Katılırken, %21,0'i Katılmamakta, %13,5'i Biraz katılmaktadır.

4. "Müze giriş ücretlerinin pahalı olması nedeniyle müze gezilerine katılmak istemem" (madde 4) sorusuna öğrencilerin %9,9'u Katılırken, %20,3'ü Katılmamakta, %11,1'i Biraz katılmaktadır.

5. "Müze gezilerinin bana bir şey katacağını düşünmediğim için müze gezilerine katılmak istemem" (madde 5) sorusuna öğrencilerin %8,3'ü Katılırken, %20,6'sı Katılmamakta, %12,5'i Biraz katılmaktadır.

6. "Müzelerin yeterli koleksiyona sahip olmaması nedeniyle müze gezilerine katılmak istemem" (madde 6) sorusuna öğrencilerin %9,0'u Katılırken, %22,2'si Katılmamakta, %9,7'si Biraz katılmaktadır.

7. "Eski uygarlıkların yaşamlarını, kültürlerini yansıtan eserlerini görmekten zevk almadığım için müze gezilerine katılmak istemem" (madde 7) sorusuna öğrencilerin %8,3'ü Katılırken, %21,0'i Katılmamakta, %9,9'u Biraz katılmaktadır.

8. "Müze gezilerinin sosyal bilgiler dersine katkısı olduğunu düşünmüyorum" (madde 8) sorusuna öğrencilerin %11,1'i Katılırken, %20,6'sı Katılmamakta, %11,3'ü Biraz katılmaktadır.

9. "Gezilecek müzelerin okulumuza uzak olmasından dolayı müze gezilerini katılmak istemem" (madde 9) sorusuna öğrencilerin %9,2'si Katılırken, %20,3'ü Katılmamakta, %14,9'u Biraz katılmaktadır.

10. "Müze gezilerinde edindiğim bilgileri hiçbir yerde kullanamadığım için müze gezilerine katılmak istemem" (madde 10) sorusuna öğrencilerin %8,3'ü Katılırken, %23,4'ü Katılmamakta, %13,0'ü Biraz katılmaktadır.

11. “Müze gezisi sırasında öğretmenimle ve müze rehberleriyle sıkıntı yaşadığım için müze gezilerine katılmak istemem” (madde 11) sorusuna öğrencilerin %6,9’u Katılırken, %21,0’i Katılmamakta, %12,5’i Biraz katılmaktadır.

12. “Müze gezilerine gönüllü katılmam” (madde 12) sorusuna öğrencilerin %10,2’si Katılırken, %18,0’i Katılmamakta, %10,2’si Biraz katılmaktadır.

13. “İşbirliğini ve takım ruhuyla çalışmayı sevmediğim için müze gezilerine katılmak istemem” (madde 13) sorusuna öğrencilerin %6,6’sı Katılırken, %19,1’i Katılmamakta, %10,6’sı Biraz katılmaktadır.

14. “Ailemin müze gezisine yönelik olumsuz tutumları, müze gezisini katılmak istememde negatif etki eder” (madde 14) sorusuna öğrencilerin %7,8’i Katılırken, %17,7’si Katılmamakta, %9,7’si Biraz katılmaktadır.

Tablo 6’da görüldüğü gibi, öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki maddeleri incelediğimizde öğrencilerin genel olarak maddelere Katılmadıkları ya da Hiç katılmadıkları görülmektedir. Buradan öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin farklı nedenler olabileceği düşünülmektedir. Bu çerçevede sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve müzelerin öğrencilere yönelik çalışmalar yapmaları teşvik etmeleri gerektiği, bu alanla ilgili kurumlar arası işbirliği sağlanması ve öğrencileri müzelere çekmek adına değişik aktiviteler yapmaları gerektiği sonucu çıkartılabilir. Bunun için müzelerdeki etkinliklerin çeşitlendirilmesi, müzelerdeki koleksiyonların artırılması ve öğretmenlerin, öğrencileri müze gezileri konusunda bilinçlendirmeleri gerekmektedir.

6. Öğrencilerin Müze Gezilerine Katılmama Nedenlerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Müze Gezilerine Katılmama Nedenlerine İlişkin Görüşlerinde Cinsiyete Göre Farklılığının Belirlenmesi için Yapılan t-testi Sonuçları

Anket Maddeleri	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	sd	df	t	p
1.müze gezisi sırasında değerli eşyalarımı kaybedeceğim korkusunu yaşıyorum.	Kız	197	2,284	1,403	421	,56	,57
	Erkek	226	2,203	1,515			
2.müzelerdeki nesnelere anlamakta sıkıntı yaşadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	Kız	197	1,862	1,145	421	-1,71	,08
	Erkek	226	2,075	1,375			
3.müze gezileri çok zamanımı alır.	Kız	197	1,954	1,196	421	-1,93	,05
	Erkek	226	2,203	1,418			
4.müze giriş ücretlerinin pahalı olması nedeniyle müze gezilerine katılmak istemem.	Kız	197	2,147	1,390	421	-1,52	,12
	Erkek	226	2,362	1,500			
5. müze gezilerinin bana bir şey katacağını düşünmediğim için müze gezilerine katılmak istemem.	Kız	197	1,893	1,201	421	-2,35	,01
	Erkek	226	2,194	1,403			
6.müzelerin yeterli koleksiyona sahip olmaması nedeniyle müze gezilerine katılmak istemem.	Kız	197	1,893	1,205	421	-2,19	,02
	Erkek	226	2,177	1,418			
7.eski uygarlıkların yaşamlarını, kültürlerini yansıtan eserlerini görmekten zevk almadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	Kız	197	1,771	1,148	421	-2,45	,01
	Erkek	226	2,070	1,334			
8. müze gezilerinin sosyal bilgiler dersine katkısı olduğunu düşünmüyorum.	Kız	197	2,162	1,440	421	-,39	,69
	Erkek	226	2,216	1,357			
9. gezilecek müzelerin okulumuza uzak olmasından dolayı müze gezilerini katılmak istemem.	Kız	197	2,000	1,199	421	-1,46	,14
	Erkek	226	2,185	1,392			
10. müze gezilerinde edindiğim bilgileri hiçbir yerde kullanamadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	Kız	197	1,964	1,255	421	-1,48	,13
	Erkek	226	2,150	1,311			
11.müze gezisi sırasında öğretmenimle ve müze rehberleriyle sıkıntı yaşadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	Kız	197	1,776	1,097	421	-3,33	,00
	Erkek	226	2,190	1,409			
12.müze gezilerine gönüllü katılmam.	Kız	197	1,959	1,285	421	-1,74	,08
	Erkek	226	2,194	1,459			
13.işbirliğini ve takım ruhuyla çalışmayı sevmediğim için	Kız	197	1,857	1,241	421	-1,39	,16
	Erkek	226	2,194	1,459			

müze gezilerine katılmak istemem.	Erkek	226	2,035	1,359			
14.ailemin müze gezisine yönelik olumsuz tutumları, müze gezisini katılmak istememde negatif etki eder.	Kız	197	1,761	1,215	421	-1,93	,05
	Erkek	226	2,000	1,309			

Öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre 5., 6., 7. ve 11. maddelerde anlamlı farklılığın olduğu görülürken ($p < 0,05$); kalan diğer maddelerde anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Buradan anlamlı farklılığın olmadığı maddelerde cinsiyet'in öğrenci görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, erkek öğrencilerin görüşlerinin kız öğrencilerin görüşlerine göre genel olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer yandan "müze gezisi sırasında değerli eşyalarımı kaybedeceğim korkusunu yaşarım" (madde 1) sorusunda kız ve erkek öğrenci görüşlerinin aritmetik ortalamasını incelediğimizde kız öğrencilerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının ($\bar{x} = 2,284$), olduğu; erkek öğrencilerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının ($\bar{x} = 2,203$) olduğu görülmektedir. Buna göre kız öğrencilerin 1. maddeye yönelik görüşleri erkek öğrencilerin görüşlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Buradan kız öğrencilerin müze gezilerine katılmamasında değerli eşyalarımı kaybedeceğim korkusunu erkek öğrencilere göre daha fazla yaşadıkları söylenebilir.

Tablo 7 incelendiğinde, "müze giriş ücretlerinin pahalı olması nedeniyle müze gezilerine katılmak istemem" (madde 4) sorusunda kız öğrencilerin görüşlerinin ($\bar{x} = 2,147$) erkek öğrencilerin görüşlerinin ($\bar{x} = 2,362$) olduğu; "gezilecek müzelerin okulumuza uzak olmasından dolayı müze gezilerini katılmak istemem" (madde 9) sorusunda kız öğrencilerin görüşlerinin ($\bar{x} = 2,000$), erkek öğrencilerin görüşlerinin ($\bar{x} = 2,185$) olduğu görülmektedir. Buradan araştırmaya katılan erkek öğrencilerin eğitim gördükleri okulların müzelere uzak olduğu ve erkek öğrencilerin ailelerinin ekonomik açıdan kız öğrencilerin ailelerine göre daha zor durumda oldukları söylenebilir.

7. Öğrencilerin Müze Gezilerine Katılmama Nedenlerine İlişkin Görüşlerinin Sınıf Düzeyine Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerinde sınıf düzeyine göre farklılığının belirlenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi (One-WayAnova) sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Müze Gezilerine Katılmama Nedenlerine İlişkin Görüşlerinde Sınıf Düzeyine Göre Farklılığının Belirlenmesi için Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Anket Maddeleri	Sınıf	N	$\bar{x}$	ss	F	p	Anlamlı Farklılık
1.müze gezisi sırasında değerli eşyalarımı kaybedeceğim korkusunu yaşarım.	6. Sınıf	120	2,550	1,592	4,15	,01	6-8
	7. Sınıf	153	2,189	1,375			
	8. Sınıf	150	2,046	1,411			
	Toplam	423	2,241	1,463			
	6. Sınıf	120	1,925	1,203			
2.müzelerdeki nesnelere anlamakta sıkıntı yaşadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	7. Sınıf	153	1,947	1,234	,36	,69	-
	8. Sınıf	150	2,046	1,337			
	Toplam	423	1,976	1,276			
	6. Sınıf	120	1,991	1,226			
	7. Sınıf	153	1,980	1,243			
3.müze gezileri çok zamanımı alır.	8. Sınıf	150	2,273	1,460	2,30	,10	-
	Toplam	423	2,087	1,324			
	6. Sınıf	120	2,408	1,480			
	7. Sınıf	153	2,111	1,315			
	8. Sınıf	150	2,300	1,553			
4.müze giriş ücretlerinin pahalı olması nedeniyle müze gezilerine katılmak istemem.	Toplam	423	2,262	1,452	1,49	,22	-
	6. Sınıf	120	1,950	1,215			
	7. Sınıf	153	2,058	1,353			
	8. Sınıf	150	2,133	1,369			
	Toplam	423	2,054	1,320			
5. müze gezilerinin bana bir şey katacağını düşünmediğim için müze gezilerine katılmak istemem.	6. Sınıf	120	2,058	1,410	,64	,52	-
	6. Sınıf	120	2,058	1,410			
6.müzelerin yeterli koleksiyona sahip olmaması nedeniyle	6. Sınıf	120	2,058	1,410	,64	,52	-

müze gezilerine katılmak istemem.	7. Sınıf	153	1,954	1,215			
	8. Sınıf	150	2,126	1,377			
	Toplam	423	2,044	1,329			
7.eski uygarlıkların yaşamlarını, kültürlerini yansıtan eserlerini görmekten zevk almadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	6. Sınıf	120	1,875	1,991			
	7. Sınıf	153	1,908	1,995	,36	,69	-
	8. Sınıf	150	2,000	1,365			
8. müze gezilerinin sosyal bilgiler dersine katkısı olduğunu düşünmüyorum.	Toplam	423	1,931	1,259			
	6. Sınıf	120	2,100	1,311			
	7. Sınıf	153	2,156	1,381	,75	,46	-
9. gezilecek müzelerin okulumuza uzak olmasından dolayı müze gezilerini katılmak istemem.	8. Sınıf	150	2,300	1,473			
	Toplam	423	2,191	1,395			
	6. Sınıf	120	2,250	1,397			
10. müze gezilerinde edindiğim bilgileri hiçbir yerde kullanmadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	7. Sınıf	153	1,980	1,144	1,43	,24	-
	8. Sınıf	150	2,100	1,384			
	Toplam	423	2,099	1,307			
11.müze gezisi sırasında öğretmenimle ve müze rehberleriyle sıkıntı yaşadığım için müze gezilerine katılmak istemem.	6. Sınıf	120	2,050	1,269			
	7. Sınıf	153	1,915	1,202	2,24	,10	-
	8. Sınıf	150	2,226	1,371			
12.müze gezilerine gönüllü katılmam.	Toplam	423	2,063	1,287			
	6. Sınıf	120	2,033	1,315			
	7. Sınıf	153	2,013	1,266	,14	,86	-
13.işbirliğini ve takım ruhuyla çalışmayı sevmediğim için müze gezilerine katılmak istemem.	8. Sınıf	150	1,953	1,297			
	Toplam	423	1,997	1,288			
	6. Sınıf	120	2,125	1,446			
14.ailemin müze gezisine yönelik olumsuz tutumları, müze gezisini katılmak istememde negatif etki eder.	7. Sınıf	153	1,947	1,250	1,26	,28	-
	8. Sınıf	150	2,193	1,459			
	Toplam	423	2,085	1,384			
13.işbirliğini ve takım ruhuyla çalışmayı sevmediğim için müze gezilerine katılmak istemem.	6. Sınıf	120	1,975	1,305			
	7. Sınıf	153	1,902	1,239	,18	,83	-
	8. Sınıf	150	1,986	1,380			
14.ailemin müze gezisine yönelik olumsuz tutumları, müze gezisini katılmak istememde negatif etki eder.	Toplam	423	1,952	1,307			
	6. Sınıf	120	1,966	1,295			
	7. Sınıf	153	1,823	1,230	,42	,65	-
	8. Sınıf	150	1,893	1,296			
	Toplam	423	1,888	1,2271			

Tablo 8 incelendiğinde, öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerinde sınıf düzeyine göre farklılığın belirlenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda 1.madde de anlamlı farklılığın olduğu görülürken ($p < 0,05$); kalan diğer maddelerde anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Yani anlamlı farklılığın olmadığı maddelerde sınıf düzeyinin öğrenci görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, 8.sınıf öğrencilerinin görüşlerinin 6. ve 7.sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre genel olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak 6.sınıf öğrencilerinin görüşleri 1., 4., 9., 11. ve 14. maddelerde 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre daha yüksektir.

8. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Anket Maddeleri		1	2	3	4	5	$\bar{x}$	S_s
1. öğrencilerin, müze gezisi öncesinde, müzelerle ilgili ön bilgilerini sorgularım.	f	-	2	13	39	11	3,90	0,70
	%	-	3,1	20,0	60,0	16,9		
2. öğrencilere, müze gezisinden önce gezilecek müze ile ilgili bilgi veririm.	f	-	2	2	30	31	4,38	0,70
	%	-	3,1	3,1	46,2	47,7		
3. öğrencilere, gezilecek müze ile ilgili önceden araştırma ödevi veririm.	f	1	5	9	27	13	3,70	0,93
	%	1,5	7,7	29,2	41,5	20,0		
4. öğrencilere, müzeyi gezmeden önce, müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım.	f	-	2	1	18	44	4,60	0,68
	%	-	3,1	1,5	27,7	67,7		

5. öğrencilere, müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm. (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim yöntemi, drama yöntemi)	f	-	4	11	25	25	4,09	0,89
	%	-	6,2	16,9	38,5	38,5		
6. öğrencilerle müze gezisini, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	f	-	2	10	30	23	4,13	0,78
	%	-	3,1	15,4	46,2	35,4		
7. gezi sırasında müze rehberi öğrencilere bilgilendirici açıklamalar yapar.	f	-	2	8	28	27	4,23	0,78
	%	-	3,1	12,3	43,1	41,5		
8. müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar.	f	1	12	33	14	5	3,15	0,87
	%	1,5	18,5	50,8	21,5	7,7		
9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	f	7	12	20	19	7	3,10	1,16
	%	10,8	18,5	30,8	29,2	10,8		
10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	f	2	6	39	13	5	3,20	0,83
	%	3,1	9,2	60,0	20,0	7,7		
11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	f	-	8	36	18	3	3,24	0,72
	%	-	12,3	55,4	27,7	4,6		
12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	f	10	15	28	10	2	2,67	1,01
	%	15,4	23,1	43,1	15,4	3,1		
13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	f	2	4	34	23	2	3,29	0,76
	%	3,1	6,2	52,3	35,4	3,1		
14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	f	4	19	28	12	2	2,83	0,91
	%	6,2	29,2	43,1	18,5	3,1		
15. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket yaparlar.	f	12	16	22	13	2	2,64	1,09
	%	18,5	24,6	33,8	20,0	3,1		
16. müze gezisi sonrasında katılan öğrencilerle müze ile ilgili etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	f	4	7	21	26	7	3,38	1,02
	%	6,2	10,8	32,3	40,0	10,8		
17. yapılan müze gezileri öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışlarını geliştirmektedir.	f	1	2	11	37	14	3,93	0,80
	%	1,5	3,1	16,9	56,9	21,5		
18. yapılan müze gezileri öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik, yeni ve farklı bilgiler kazanmalarına katkı sağlar.	f	-	2	2	43	18	4,18	0,63
	%	-	3,1	3,1	66,2	27,7		
19. yapılan müze gezileri öğrencilerde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	f	-	2	6	30	27	4,26	0,75
	%	-	3,1	9,2	46,2	41,5		
20. yapılan müze gezileri öğrencilerin uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına ilgisini arttırmaktadır.	f	-	1	5	33	26	4,29	0,67
	%	-	1,5	7,7	50,8	40,0		

Tablo 9 incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinde bilgi toplama formundaki tüm maddelerin cevaplarının 2,60'ın üzerinde bir aritmetik ortalama sahip olduğu, öğretmenlerin “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Biraz katılıyorum gibi cevaplar üzerinde yoğunlaştıkları görülmektedir. Ayrıca öğretmenler 1., 2., 4., 5., 6., 7., 11., 18., 19. ve 20. maddelerin “Hiç katılmıyorum” seçeneğine hiç görüş bildirmedikleri görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %60'ının “öğrencilerin müze gezisi öncesinde müzelerle ilgili ön bilgilerini sorgularım” (madde 1) sorusuna; %46,2'sinin “öğrencilere müze gezisinden önce gezilecek müze ile ilgili bilgi veririm” (madde 2) sorusuna; %38,5'inin “öğrencilere müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim yöntemi, drama yöntemi) (madde 5) sorusuna Katıldıkları; %67,7'sinin “öğrencilere müzeyi gezmeden önce müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım” (madde 4) sorusuna Tamamen katıldıkları; %29,2'sinin “öğrencilere gezilecek müze ile ilgili önceden araştırma ödevi veririm” (madde 3) sorusuna Biraz katıldıkları görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplar sonucunda Tablo 9 incelendiğinde 4. madde ($\bar{x} = 4,60$) ile en yüksek aritmetik ortalama sahiptir. Buradan öğretmenlerin müze gezi gezisi öncesi öğrencileri bilinçlendirmek ve onları müze bilincini kazandırmak amacı içerisinde oldukları söylenebilir. Ayrıca “öğrencilere müzeyi gezmeden

önce, müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım” (madde 4) sorusuna öğretmenlerinde, öğrencilerin verdiği cevaba yakın cevaplar vermiş olmaları öğretmen öğrenci cevapları arasında anlamlı bir tutarlılığın olduğunu göstermektedir.

Tablo 9 incelendiğinde, öğretmenlerin “yapılan müze gezileri öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışlarını geliştirmektedir” (madde 17) sorusuna %56,9’unun; “yapılan müze gezileri öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik, yeni ve farklı bilgiler kazanmalarına katkı sağlar” (madde 18) sorusuna %66,2’sinin; “yapılan müze gezileri öğrencilerde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır” (madde 19) sorusuna %46,2’sinin; “yapılan müze gezileri öğrencilerin uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına ilgisini arttırmaktadır” (madde 20) sorusuna %50,8’inin Katıldıkları görülmektedir. Buradan araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunun müze gezilerinin öğrencilerde sosyal bilgiler dersinde öğrenme sürecine katkısı olduğunu ve tarihsel düşünme becerisine katkı sağlamış olabileceğini düşündükleri söylenebilir.

9. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerinde Cinsiyete Göre Farklılığın Belirlenmesi için Yapılan t-testi Sonuçları

Anket Maddeleri	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	sd	df	t	p																																																																																																																																																								
1. öğrencilerin, müze gezisi öncesinde, müzelerle ilgili ön bilgilerini sorgularım.	Bayan	26	3,884	0,863	63	-,21	,83																																																																																																																																																								
	Erkek	39	3,923	0,579				2. öğrencilere, müze gezisinden önce gezilecek müze ile ilgili bilgi veririm.	Bayan	26	4,576	0,702	63	1,84	,07	Erkek	39	4,256	0,677	3. öğrencilere, gezilecek müze ile ilgili önceden araştırma ödevi veririm.	Bayan	26	3,769	1,031	63	0,43	,66	Erkek	39	3,666	0,868	4. öğrencilere, müzeyi gezmeden önce, müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım.	Bayan	26	4,615	0,697	63	0,14	,88	Erkek	39	4,589	0,677	5. öğrencilere, müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm. (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim yöntemi, drama yöntemi)	Bayan	26	4,192	0,980	63	0,73	,46	Erkek	39	4,025	0,842	6. öğrencilerle müze gezisini, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Bayan	26	4,115	0,765	63	-,19	,84	Erkek	39	4,153	0,812	7. gezi sırasında müze rehberi öğrencilere bilgilendirici açıklamalar yapar.	Bayan	26	4,384	0,803	63	1,29	,20	Erkek	39	4,128	0,767	8. müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar.	Bayan	26	3,423	0,757	63	2,09	,04	Erkek	39	2,974	0,902	9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	Bayan	26	3,269	1,150	63	0,91	,36	Erkek	39	3,000	1,169	10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	Bayan	26	3,346	0,891	63	1,15	,25	Erkek	39	3,102	0,787	11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11	Erkek	39	3,128	0,656	12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50
2. öğrencilere, müze gezisinden önce gezilecek müze ile ilgili bilgi veririm.	Bayan	26	4,576	0,702	63	1,84	,07																																																																																																																																																								
	Erkek	39	4,256	0,677				3. öğrencilere, gezilecek müze ile ilgili önceden araştırma ödevi veririm.	Bayan	26	3,769	1,031	63	0,43	,66	Erkek	39	3,666	0,868	4. öğrencilere, müzeyi gezmeden önce, müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım.	Bayan	26	4,615	0,697	63	0,14	,88	Erkek	39	4,589	0,677	5. öğrencilere, müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm. (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim yöntemi, drama yöntemi)	Bayan	26	4,192	0,980	63	0,73	,46	Erkek	39	4,025	0,842	6. öğrencilerle müze gezisini, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Bayan	26	4,115	0,765	63	-,19	,84	Erkek	39	4,153	0,812	7. gezi sırasında müze rehberi öğrencilere bilgilendirici açıklamalar yapar.	Bayan	26	4,384	0,803	63	1,29	,20	Erkek	39	4,128	0,767	8. müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar.	Bayan	26	3,423	0,757	63	2,09	,04	Erkek	39	2,974	0,902	9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	Bayan	26	3,269	1,150	63	0,91	,36	Erkek	39	3,000	1,169	10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	Bayan	26	3,346	0,891	63	1,15	,25	Erkek	39	3,102	0,787	11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11	Erkek	39	3,128	0,656	12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841								
3. öğrencilere, gezilecek müze ile ilgili önceden araştırma ödevi veririm.	Bayan	26	3,769	1,031	63	0,43	,66																																																																																																																																																								
	Erkek	39	3,666	0,868				4. öğrencilere, müzeyi gezmeden önce, müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım.	Bayan	26	4,615	0,697	63	0,14	,88	Erkek	39	4,589	0,677	5. öğrencilere, müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm. (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim yöntemi, drama yöntemi)	Bayan	26	4,192	0,980	63	0,73	,46	Erkek	39	4,025	0,842	6. öğrencilerle müze gezisini, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Bayan	26	4,115	0,765	63	-,19	,84	Erkek	39	4,153	0,812	7. gezi sırasında müze rehberi öğrencilere bilgilendirici açıklamalar yapar.	Bayan	26	4,384	0,803	63	1,29	,20	Erkek	39	4,128	0,767	8. müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar.	Bayan	26	3,423	0,757	63	2,09	,04	Erkek	39	2,974	0,902	9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	Bayan	26	3,269	1,150	63	0,91	,36	Erkek	39	3,000	1,169	10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	Bayan	26	3,346	0,891	63	1,15	,25	Erkek	39	3,102	0,787	11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11	Erkek	39	3,128	0,656	12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																				
4. öğrencilere, müzeyi gezmeden önce, müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım.	Bayan	26	4,615	0,697	63	0,14	,88																																																																																																																																																								
	Erkek	39	4,589	0,677				5. öğrencilere, müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm. (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim yöntemi, drama yöntemi)	Bayan	26	4,192	0,980	63	0,73	,46	Erkek	39	4,025	0,842	6. öğrencilerle müze gezisini, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Bayan	26	4,115	0,765	63	-,19	,84	Erkek	39	4,153	0,812	7. gezi sırasında müze rehberi öğrencilere bilgilendirici açıklamalar yapar.	Bayan	26	4,384	0,803	63	1,29	,20	Erkek	39	4,128	0,767	8. müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar.	Bayan	26	3,423	0,757	63	2,09	,04	Erkek	39	2,974	0,902	9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	Bayan	26	3,269	1,150	63	0,91	,36	Erkek	39	3,000	1,169	10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	Bayan	26	3,346	0,891	63	1,15	,25	Erkek	39	3,102	0,787	11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11	Erkek	39	3,128	0,656	12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																																
5. öğrencilere, müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm. (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim yöntemi, drama yöntemi)	Bayan	26	4,192	0,980	63	0,73	,46																																																																																																																																																								
	Erkek	39	4,025	0,842				6. öğrencilerle müze gezisini, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Bayan	26	4,115	0,765	63	-,19	,84	Erkek	39	4,153	0,812	7. gezi sırasında müze rehberi öğrencilere bilgilendirici açıklamalar yapar.	Bayan	26	4,384	0,803	63	1,29	,20	Erkek	39	4,128	0,767	8. müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar.	Bayan	26	3,423	0,757	63	2,09	,04	Erkek	39	2,974	0,902	9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	Bayan	26	3,269	1,150	63	0,91	,36	Erkek	39	3,000	1,169	10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	Bayan	26	3,346	0,891	63	1,15	,25	Erkek	39	3,102	0,787	11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11	Erkek	39	3,128	0,656	12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																																												
6. öğrencilerle müze gezisini, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	Bayan	26	4,115	0,765	63	-,19	,84																																																																																																																																																								
	Erkek	39	4,153	0,812				7. gezi sırasında müze rehberi öğrencilere bilgilendirici açıklamalar yapar.	Bayan	26	4,384	0,803	63	1,29	,20	Erkek	39	4,128	0,767	8. müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar.	Bayan	26	3,423	0,757	63	2,09	,04	Erkek	39	2,974	0,902	9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	Bayan	26	3,269	1,150	63	0,91	,36	Erkek	39	3,000	1,169	10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	Bayan	26	3,346	0,891	63	1,15	,25	Erkek	39	3,102	0,787	11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11	Erkek	39	3,128	0,656	12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																																																								
7. gezi sırasında müze rehberi öğrencilere bilgilendirici açıklamalar yapar.	Bayan	26	4,384	0,803	63	1,29	,20																																																																																																																																																								
	Erkek	39	4,128	0,767				8. müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar.	Bayan	26	3,423	0,757	63	2,09	,04	Erkek	39	2,974	0,902	9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	Bayan	26	3,269	1,150	63	0,91	,36	Erkek	39	3,000	1,169	10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	Bayan	26	3,346	0,891	63	1,15	,25	Erkek	39	3,102	0,787	11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11	Erkek	39	3,128	0,656	12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																																																																				
8. müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar.	Bayan	26	3,423	0,757	63	2,09	,04																																																																																																																																																								
	Erkek	39	2,974	0,902				9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	Bayan	26	3,269	1,150	63	0,91	,36	Erkek	39	3,000	1,169	10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	Bayan	26	3,346	0,891	63	1,15	,25	Erkek	39	3,102	0,787	11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11	Erkek	39	3,128	0,656	12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																																																																																
9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	Bayan	26	3,269	1,150	63	0,91	,36																																																																																																																																																								
	Erkek	39	3,000	1,169				10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	Bayan	26	3,346	0,891	63	1,15	,25	Erkek	39	3,102	0,787	11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11	Erkek	39	3,128	0,656	12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																																																																																												
10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	Bayan	26	3,346	0,891	63	1,15	,25																																																																																																																																																								
	Erkek	39	3,102	0,787				11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11	Erkek	39	3,128	0,656	12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																																																																																																								
11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	Bayan	26	3,423	0,808	63	1,61	,11																																																																																																																																																								
	Erkek	39	3,128	0,656				12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55	Erkek	39	2,615	1,066	13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																																																																																																																				
12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	Bayan	26	2,769	0,951	63	0,59	,55																																																																																																																																																								
	Erkek	39	2,615	1,066				13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64	Erkek	39	3,256	0,818	14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																																																																																																																																
13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	Bayan	26	3,346	0,689	63	0,46	,64																																																																																																																																																								
	Erkek	39	3,256	0,818				14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50	Erkek	39	2,769	0,841																																																																																																																																												
14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	Bayan	26	2,923	1,016	63	0,66	,50																																																																																																																																																								
	Erkek	39	2,769	0,841																																																																																																																																																											

15. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde müzedeki eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket yaparlar.	Bayan	26	2,807	0,980	63	0,97	,33
	Erkek	39	2,538	1,166			
16. müze gezisi sonrasında katılan öğrencilerle müze ile ilgili etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	Bayan	26	3,269	1,079	63	-,73	,46
	Erkek	39	3,461	0,995			
17. yapılan müze gezileri öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışlarını geliştirmektedir.	Bayan	26	4,000	0,848	63	0,49	,62
	Erkek	39	3,897	0,787			
18. yapılan müze gezileri öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik, yeni ve farklı bilgiler kazanmalarına katkı sağlar.	Bayan	26	4,307	0,735	63	1,28	,20
	Erkek	39	4,102	0,552			
19. yapılan müze gezileri öğrencilerde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	Bayan	26	4,500	0,761	63	2,13	,03
	Erkek	39	4,102	0,718			
20. yapılan müze gezileri öğrencilerin uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına ilgisini arttırmaktadır.	Bayan	26	4,461	0,760	63	1,66	,10
	Erkek	39	4,179	0,601			

Sosyal bilgiler Öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre 8. ve 19. madde de cinsiyete göre anlamlı farklılığın olduğu görülürken ($p < 0,05$); diğer maddelerde ise anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Buradan anlamlı farklılığın olmadığı maddelerde cinsiyet'in öğretmen görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, bayan öğretmenlerin görüşlerinin erkek öğretmenlerin görüşlerine göre genel olarak daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Erkek öğretmenlerin görüşlerinin ise 1., 6. ve 16. maddelerde bayan öğretmenlerin görüşlerinden daha yüksektir.

Tablo 10 incelendiğinde, “müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar” (madde 8) sorusunda öğretmen görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Tablo 10'da görüldüğü gibi 8. madde de bayan öğretmenlerin görüşlerinin erkek öğretmenlerin görüşlerinden daha yüksek olduğu görülür ($\bar{x} = 3,423$). Buradan bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre müze gezisi sırasında öğrencilerin not tutma alışkanlıklarına karşı daha fazla olumlu tavır takındıkları söylenebilir.

Tablo 10'da görüldüğü gibi, “yapılan müze gezileri öğrencilerde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır” (madde 19) sorusunda bayan öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının ($\bar{x} = 4,500$) olduğu, erkek öğretmenlerin görüşlerinin aritmetik ortalamasının ($\bar{x} = 4,102$) olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için yapılan t-testi sonucunda farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buradan bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre müze gezilerinin öğrencilerde geçmişe değer vermede, kültürel değerleri korumada daha fazla katkı sağladığına inandıkları söylenebilir.

10. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Mesleki Kıdem Yılına Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin görüşlerinde mesleki kıdem yılına göre farklılığının belirlenmesi için yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerinde Mesleki Kıdem Yılına Göre Farklılığın Belirlenmesi için Yapılan t-testi Sonuçları

Anket Maddeleri	Mesleki Kıdem	N	$\bar{x}$	sd	df	t	p
1. öğrencilerin, müze gezisi öncesinde, müzelerle ilgili ön bilgilerini sorgularım.	1-10 yıl arası	44	3,954	,680	63	,77	,44
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,809	,749			
2. öğrencilere, müze gezisinden önce gezilecek müze ile ilgili bilgi veririm.	1-10 yıl arası	44	4,340	,680	63	-,72	,47
	11 yıl ve daha fazlası	21	4,476	,749			
3. öğrencilere, gezilecek müze ile ilgili önceden	1-10 yıl arası	44	3,659	,938	63	-,60	,54

araştırma ödevi veririm.	11 yıl ve daha fazlası	21	3,809	,928			
4. öğrencilere, müzeyi gezmeden önce, müze içinde uyulacak kuralları hatırlatırım.	1-10 yıl arası	44	4,636	,650	63	,62	,53
	11 yıl ve daha fazlası	21	4,523	,749			
5. öğrencilere, müzede yapacakları etkinliklere yönelik önceden bilgi veririm. (Gözlem notları yazma, bulmacalar, resim yöntemi, drama yöntemi)	1-10 yıl arası	44	4,022	,952	63	-,90	,36
	11 yıl ve daha fazlası	21	4,238	,768			
6. öğrencilerle müze gezisini, müzede görevli bir rehber ya da yetkili eşliğinde yaparız.	1-10 yıl arası	44	4,136	,765	63	-,03	,97
	11 yıl ve daha fazlası	21	4,142	,853			
7. gezi sırasında müze rehberi öğrencilere bilgilendirici açıklamalar yapar.	1-10 yıl arası	44	4,204	,733	63	-,38	,70
	11 yıl ve daha fazlası	21	4,285	,902			
8. müze gezisi sırasında öğrenciler gözlemlerinden hareketle not tutarlar.	1-10 yıl arası	44	3,045	,745	63	-1,46	14
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,381	1,071			
9. müze gezisi sırasında öğrenciler dersin amacına yönelik müzede bulunan eserlerin fotoğraflarını çekerler.	1-10 yıl arası	44	3,227	1,117	63	1,20	,23
	11 yıl ve daha fazlası	21	2,857	1,236			
10. müze gezisi sırasında öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak (çizimler, krokiler hazırlayarak) tarihi mekânın ya da eşyaların insanlar tarafından nasıl ve hangi amaçla kullanıldığıyla ilgili düşünceler ortaya koyarlar.	1-10 yıl arası	44	3,204	,733	63	,06	,95
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,190	1,030			
11. müze gezisi sırasında öğrenciler müzenin elverişli bir bölümünde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak o konudaki görüşlerini birbirleri ile paylaşırlar.	1-10 yıl arası	44	3,250	,686	63	,06	,95
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,238	,830			
12. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak hikâyeler yazarlar.	1-10 yıl arası	44	2,522	,976	63	-1,80	,07
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,000	1,48			
13. öğrenciler, müze gezisi sonrasında, müzede bulunan eserlerden yola çıkarak, gezi sırasındaki gözlemleri ve varsa yaptıkları etkinlikler ile bir araştırma ödevi hazırlarlar.	1-10 yıl arası	44	3,318	,707	63	,39	,69
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,238	,889			
14. müze gezisi sonrası öğrenciler müzede bulunan eserlerden yola çıkarak kartpostal, fotoğraf ve benzeri materyallerden yararlanarak koleksiyon hazırlarlar.	1-10 yıl arası	44	2,795	,929	63	-,44	,65
	11 yıl ve daha fazlası	21	2,904	,889			
15. müze gezisi sonrasında öğrenciler sosyal bilgiler dersinde müzede bulunan eserlerden yola çıkarak proje görevlerinde maket yaparlar.	1-10 yıl arası	44	2,500	,952	63	-1,57	,12
	11 yıl ve daha fazlası	21	2,952	1,321			
16. müze gezisi sonrasında katılan öğrencilerle müze ile ilgili etkinliklerden oluşan bir sergi hazırlarız.	1-10 yıl arası	44	3,500	,976	63	1,32	,19
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,142	1,108			
17. yapılan müze gezileri öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik sorgulama ve değerlendirme yapma davranışlarını geliştirmektedir.	1-10 yıl arası	44	4,000	,715	63	,88	,37
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,809	,980			
18. yapılan müze gezileri öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik, yeni ve farklı bilgiler kazanmalarına katkı sağlar.	1-10 yıl arası	44	4,227	,604	63	,78	,43
	11 yıl ve daha fazlası	21	4,095	,700			
19. yapılan müze gezileri öğrencilerde tarihi eserlerin ve müzelerin korunması gerektiği bilincini artırır.	1-10 yıl arası	44	4,250	,719	63	-,17	,86
	11 yıl ve daha fazlası	21	4,285	,845			
20. yapılan müze gezileri öğrencilerin uygarlık tarihi, sanat tarihi, arkeoloji gibi bilim dallarına ilgisini arttırmaktadır.	1-10 yıl arası	44	4,318	,638	63	,44	,66
	11 yıl ve daha fazlası	21	4,238	,768			

Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinde mesleki kıdem yılına göre farklılığının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre tüm maddelerde anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Buradan mesleki kıdem yılının öğretmen görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, maddelerin yarısında 1-10 yıl arası mesleki kıdem

yılına sahip öğretmenlerin görüşlerinin 11 yıl ve daha fazla mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlerin görüşlerinden daha yüksek olduğu görülmektedir.

11. Öğretmenlerin Müze Gezisi Düzenlemekte Yaşadığı Sıkıntılara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerinin dağılımı Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Müze Gezisi Düzenlemekte Yaşadığı Sıkıntılara İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Anket Maddeleri		1	2	3	4	5	$\bar{x}$	Ss
1. müze gezilerini planlamak çok zamanımı alır.	f	-	6	20	24	15	3,73	0,92
	%	-	9,2	30,8	36,9	23,1		
2. sınıf mevcutlarının kalabalık olması nedeniyle müze gezilerini organize etmekte zorlanırım.	f	-	5	6	24	30	4,21	0,90
	%	-	7,7	9,2	36,9	46,2		
3. müze gezileri sırasında, öğrencileri kontrol altında tutmakta zorlanırım.	f	-	3	13	22	27	2,12	0,89
	%	-	4,6	20,0	33,8	41,5		
4. ders programlarının aksamasına yol açtığı için müze gezisi düzenlemekte sıkıntı yaşıyorum.	f	-	9	18	21	17	3,70	1,01
	%	-	13,8	27,7	32,3	26,2		
5. müze gezisi hakkında deneyimi olmayan birisi için gezi organizasyonu yapmak kolay değildir.	f	-	2	15	32	16	3,95	0,77
	%	-	3,1	23,1	49,2	24,6		
6. okul idaresi yeterince destek vermediği için müze gezilerini düzenlemekten kaçınıyorum.	f	13	14	18	19	1	2,70	1,14
	%	20,0	21,5	27,7	29,2	1,5		
7. müze gezisi öncesi müze rehberi bulmakta sıkıntı yaşıyorum.	f	24	21	14	6	-	2,03	0,98
	%	36,9	32,3	21,5	9,2	-		
8. ulaşım ücretlerinin pahalı olması nedeniyle müze gezilerine katılacak öğrenci bulmakta zorluk yaşıyorum.	f	8	15	24	17	1	2,81	1,01
	%	12,3	23,1	36,9	12,3	3,1		
9. gezilecek müzelerin okul çevresine uzak olmasından dolayı müze gezilerini düzenlemek istemem.	f	21	23	11	8	2	2,18	1,11
	%	32,3	35,4	16,9	12,3	3,1		
10. öğrencilerin sorumluluğunu almak istemediğim için müze gezilerini düzenlemekten kaçınıyorum.	f	3	7	12	13	30	3,92	1,22
	%	4,6	10,8	18,5	20,0	46,2		
11. müze gezisi sırasında müze rehberleriyle sıkıntı yaşıyorum.	f	29	29	5	2	-	1,69	0,74
	%	44,6	44,6	7,7	3,1	-		
12. müze gezisi öncesi müze idarelerinden izin almada zorluk yaşıyorum.	f	13	35	13	4	-	2,12	0,80
	%	20,0	53,8	20,0	6,2	-		
13. diğer zümre öğretmenlerinin olumsuz tutumları nedeniyle müze gezilerini düzenlemek istemem.	f	9	23	22	11	-	2,53	0,93
	%	13,8	35,4	33,8	16,9	-		
14. öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olması nedeniyle müze gezilerini düzenlemek zordur.	f	1	6	13	24	21	3,89	1,01
	%	1,5	9,2	20,0	36,9	32,3		
15. velilerin olumsuz tutumları, müze gezisini organize etmemde negatif etki eder.	f	4	9	18	25	9	3,40	1,08
	%	6,2	13,8	27,7	38,5	13,8		

Tablo 12’deki veriler ışığında şu bulgulara ulaşılmıştır:

1. “Müze gezilerini planlamak çok zamanımı alır” (madde 1) görüşüne öğretmenlerin %36,9’u Katılırken, %9,2’si Katılmamakta, %30,8’i Biraz katılmaktadır.

2. “Sınıf mevcutlarının kalabalık olması nedeniyle müze gezilerini organize etmekte zorlanırım”(madde 2) görüşüne öğretmenlerin %36,9’u Katılırken, %7,7’si Katılmamakta, %9,2’si Biraz katılmaktadır.

3. “Müze gezileri sırasında, öğrencileri kontrol altında tutmakta zorlanırım” (madde 3) görüşüne öğretmenlerin %33,8’i Katılırken, %4,6’sı Katılmamakta, %20’si Biraz katılmaktadır.

4. “Ders programlarının aksamasına yol açtığı için müze gezisi düzenlemekte sıkıntı yaşıyorum” (madde 4) görüşüne öğretmenlerin %32,3’ü Katılırken, %13,8’i Katılmamakta, %27,7’si Biraz katılmaktadır.

5. “Müze gezisi hakkında deneyimi olmayan birisi için gezi organizasyonu yapmak kolay değildir” (madde 5) görüşüne öğretmenlerin %49,2’si Katılırken, %3,1’i Katılmamakta, %23,1’i Biraz katılmaktadır.

6. “Okul idaresi yeterince destek vermediği için müze gezilerini düzenlemekten kaçınırım” (madde 6) görüşüne öğretmenlerin %29,2’si Katılırken, %21,5’i Katılmamakta, %27,7’si Biraz katılmaktadır.

7. “Müze gezisi öncesi müze rehberi bulmakta sıkıntı yaşarım” (madde 7) görüşüne öğretmenlerin %9,2’si Katılırken, %32,3’ü Katılmamakta, %21,5’i Biraz katılmaktadır.

8. “Ulaşım ücretlerinin pahalı olması nedeniyle müze gezilerine katılacak öğrenci bulmakta zorluk yaşarım” (madde 8) görüşüne öğretmenlerin %26,2’si Katılırken, %23,1’i Katılmamakta, %36,9’u Biraz katılmaktadır.

9. “Gezilecek müzelerin okul çevresine uzak olmasından dolayı müze gezilerini düzenlemek istemem” (madde 9) görüşüne öğretmenlerin %12,3’ü Katılırken, %35,4’ü Katılmamakta, %16,9’u Biraz katılmaktadır.

10. “Öğrencilerin sorumluluğunu almak istemediğim için müze gezilerini düzenlemekten kaçınırım” (madde 10) görüşüne öğretmenlerin %20’si Katılırken, %10,8’i Katılmamakta, %18,5’i Biraz katılmaktadır.

11. “Müze gezisi sırasında müze rehberleriyle sıkıntı yaşarım” (madde 11) görüşüne öğretmenlerin %3,1’i Katılırken, %44,6’sı Katılmamakta, %7,7’si Biraz katılmaktadır.

12. “Müze gezisi öncesi müze idarelerinden izin almada zorluk yaşarım” (madde 12) görüşüne öğretmenlerin %6,2’si Katılırken, %53,8’i Katılmamakta, %20’si Biraz katılmaktadır.

13. “Diğer zümre öğretmenlerinin olumsuz tutumları nedeniyle müze gezilerini düzenlemek istemem” (madde 13) görüşüne öğretmenlerin %16,9’u Katılırken, %35,4’ü Katılmamakta, %33,8’i Biraz katılmaktadır.

14. “Öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olması nedeniyle müze gezilerini düzenlemek zordur” (madde 14) görüşüne öğretmenlerin %36,9’u Katılırken, %9,2’si Katılmamakta, %20’si Biraz katılmaktadır.

15. “Velilerin olumsuz tutumları, müze gezisini organize etmemde negatif etki eder”(madde 15) görüşüne öğretmenlerin %38,5’i Katılırken, %13,8’i Katılmamakta, %27,7’si Biraz katılmaktadır.

Tablo 12 incelendiğinde öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki 10 tane maddenin cevaplarının 2,60’ın üzerinde bir aritmetik ortalama sahip olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin verdiği cevaplar incelendiğinde 1.maddedeki, 2. maddedeki, 3.maddedeki, 4.maddedeki ve 5.maddedeki “Hiç katılmıyorum” seçeneğine hiç görüş bildirilmediği; aynı şekilde 7.maddedeki, 11.maddedeki, 12.maddedeki ve 13.maddedeki “Tamamen katılıyorum” seçeneğine de hiç görüş bildirilmediği görülmektedir.

Öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanan bilgi toplama formundaki “sınıf mevcutlarının kalabalık olması nedeniyle müze gezilerini organize etmekte zorlanırım”(madde 2) sorusuna öğretmenlerin %46,2’si Tamamen katıldıkları; “müze gezileri sırasında, öğrencileri kontrol altında tutmakta zorlanırım” (madde 3) sorusuna %41,5’i Tamamen katıldıkları görülmektedir. Buradan araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları ilköğretim okullarındaki sınıf mevcutlarının kalabalık olduğu söylenebilir.

Tablo 12’de görüldüğü gibi “müze gezisi hakkında deneyimi olmayan birisi için gezi organizasyonu yapmak kolay değildir” (madde 5) sorusuna öğretmenlerin %49,2’sinin Katıldıkları görülmektedir. Buradan araştırmaya katılan çoğu öğretmenin mesleki kıdem yılının düşük olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin, “öğrencilerin sorumluluğunu almak istemediğim için müze gezilerini düzenlemekten kaçınıyorum” (madde 10) sorusuna %46,2’si Tamamen katıldıkları görülmektedir. Buradan öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntıların en önemli unsurlardan biri olarak öğrencilerin sorumluluğunu almak istememeleri görülmektedir. Çünkü gezi öncesi, gezi sırasında ve gezi sonrasında öğrencinin bütün güvenliğinden öğretmen sorumludur.

Diğer yandan öğretmenlerin “müze gezisi sırasında müze rehberleriyle sıkıntı yaşarım” (madde 11) sorusuna %44,6’sının Katılmadığı; “müze gezisi öncesi müze idarelerinden izin almada zorluk yaşarım” (madde 12) sorusuna %53,8’inin Katılmadığı görülmektedir. Buradan araştırmaya katılan çoğu öğretmenler ile müze idaresi ve müze rehberleriyle arasında herhangi bir problemin olmadığı söylenebilir.

Tablo 12 incelendiğinde “öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olması nedeniyle müze gezilerini düzenlemek zordur” (madde 14) sorusuna öğretmenlerin %36,9’u Katıldıkları görülmektedir. Yine aynı şekilde “velilerin olumsuz tutumları, müze gezisini organize etmemde negatif etki eder (madde 15) sorusuna öğretmenlerin %38,5’i katılmışlardır. Buradan öğretmenlerin görev yaptıklarını okulların sosyo-ekonomik düzeylerinin ve veli tutumlarının birbirinden farklı olduğu söylenebilir.

12. Öğretmenlerin Müze Gezisi Düzenlemekte Yaşadığı Sıkıntılara İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan bağımsız örneklemeler için t-testi sonuçları Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13. Öğretmenlerin Müze Gezisi Düzenlemekte Yaşadığı Sıkıntılara İlişkin Görüşlerinde Cinsiyete Göre Farklılığının Belirlenmesi için Yapılan t-testi Sonuçları

Anket Maddeleri	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	sd	df	t	p
1. müze gezilerini planlamak çok zamanımı alır.	Bayan	26	3,461	0,760	63	-2,02	,04
	Erkek	39	3,923	0,983			
2. sınıf mevcutlarının kalabalık olması nedeniyle müze gezilerini organize etmekte zorlanırım.	Bayan	26	4,038	0,915	63	-1,28	,20
	Erkek	39	4,333	0,898			
3. müze gezileri sırasında, öğrencileri kontrol altında tutmakta zorlanırım.	Bayan	26	3,923	0,844	63	-1,48	,14
	Erkek	39	4,256	0,909			
4. ders programlarının aksamasına yol açtığı için müze gezisi düzenlemekte sıkıntı yaşarım.	Bayan	26	3,423	1,026	63	-1,89	,06
	Erkek	39	3,897	0,967			
5. müze gezisi hakkında deneyimi olmayan birisi için gezi organizasyonu yapmak kolay değildir.	Bayan	26	3,923	0,796	63	-,25	,79
	Erkek	39	3,974	0,777			
6. okul idaresi yeterince destek vermediği için müze gezilerini düzenlemekten kaçınıyorum.	Bayan	26	2,461	1,066	63	-1,43	,15
	Erkek	39	2,871	1,173			
7. müze gezisi öncesi müze rehberi bulmakta sıkıntı yaşarım.	Bayan	26	2,076	0,976	63	0,30	,76
	Erkek	39	2,000	1,000			
8. ulaşım ücretlerinin pahalı olması nedeniyle müze gezilerine katılacak öğrenci bulmakta zorluk yaşarım.	Bayan	26	2,807	0,849	63	-,05	,96
	Erkek	39	2,820	1,120			
9. gezilecek müzelerin okul çevresine uzak olmasından dolayı müze gezilerini düzenlemek istemem.	Bayan	26	2,307	1,158	63	0,72	,47
	Erkek	39	2,102	1,095			
10. öğrencilerin sorumluluğunu almak istemediğim için müze gezilerini düzenlemekten kaçınıyorum.	Bayan	26	3,692	1,225	63	-1,24	,21
	Erkek	39	4,076	1,222			
11. müze gezisi sırasında müze rehberleriyle sıkıntı yaşarım.	Bayan	26	1,884	0,765	63	1,71	,09
	Erkek	39	1,564	0,718			
12. müze gezisi öncesi müze idarelerinden izin almada zorluk yaşarım.	Bayan	26	2,000	0,632	63	-1,01	,31
	Erkek	39	2,205	0,893			
13. diğer zümre öğretmenlerinin olumsuz tutumları nedeniyle müze gezilerini düzenlemek istemem.	Bayan	26	2,384	0,982	63	-1,08	,28
	Erkek	39	2,641	0,902			
14. öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olması nedeniyle müze gezilerini düzenlemek zordur.	Bayan	26	3,653	1,056	63	-1,56	,12
	Erkek	39	4,051	0,971			

15. velilerin olumsuz tutumları, müze gezisini organize etmemde negatif etki eder.	Bayan	26	3,269	1,002	63	-,79	,43
	Erkek	39	3,487	1,144			

Öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre farklılığın belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre 1 madde de cinsiyete göre anlamlı farklılığın olduğu görülürken ($p < 0,05$); kalan 14 madde için ise anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Buradan anlamlı farklılığın olmadığı maddelerde cinsiyet'in öğretmen görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, erkek öğretmenlerin görüşlerinin bayan öğretmenlerin görüşlerine göre genel olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Bayan öğretmenlerin görüşleri ise 7.,9. ve 11. maddelerde erkek öğretmenlerin görüşlerinden daha yüksektir.

13. Öğretmenlerin Müze Gezisi Düzenlemekte Yaşadığı Sıkıntılara İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Yılına Göre Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerinde mesleki kıdem yılına göre farklılığının belirlenmesi için yapılan bağımsız örneklem için t-testi sonuçları Tablo 14'de verilmiştir.

Tablo 14. Öğretmenlerin Müze Gezisi Düzenlemekte Yaşadığı Sıkıntılara İlişkin Görüşlerinde Mesleki Kıdem Yılına Göre Farklılığının Belirlenmesi için Yapılan t-testi Sonuçları

Anket Maddeleri	Mesleki Kıdem	N	$\bar{x}$	sd	df	t	p
1. müze gezilerini planlamak çok zamanımı alır.	1-10 yıl arası	44	3,704	,823	63	-,42	,67
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,809	1,123			
2. sınıf mevcutlarının kalabalık olması nedeniyle müze gezilerini organize etmekte zorlanırım.	1-10 yıl arası	44	4,318	,800	63	1,32	,19
	11 yıl ve daha fazlası	21	4,000	1,095			
3. müze gezileri sırasında, öğrencileri kontrol altında tutmakta zorlanırım.	1-10 yıl arası	44	4,272	,788	63	2,00	,05
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,809	1,030			
4. ders programlarının aksamasına yol açtığı için müze gezisi düzenlemekte sıkıntı yaşıyorum.	1-10 yıl arası	44	3,772	,936	63	,74	,45
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,571	1,164			
5. müze gezisi hakkında deneyimi olmayan birisi için gezi organizasyonu yapmak kolay değildir.	1-10 yıl arası	44	4,113	,689	63	2,48	,01
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,619	,864			
6. okul idaresi yeterince destek vermediği için müze gezilerini düzenlemekten kaçınıyorum.	1-10 yıl arası	44	2,568	1,169	63	-1,43	,15
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,000	1,048			
7. müze gezisi öncesi müze rehberi bulmakta sıkıntı yaşıyorum.	1-10 yıl arası	44	1,818	,869	63	-2,63	,01
	11 yıl ve daha fazlası	21	2,476	1,077			
8. ulaşım ücretlerinin pahalı olması nedeniyle müze gezilerine katılacak öğrenci bulmakta zorluk yaşıyorum.	1-10 yıl arası	44	2,840	1,055	63	,29	,77
	11 yıl ve daha fazlası	21	2,761	,943			
9. gezilecek müzelerin okul çevresine uzak olmasından dolayı müze gezilerini düzenlemek istemem.	1-10 yıl arası	44	2,090	1,074	63	-,97	,33
	11 yıl ve daha fazlası	21	2,381	1,203			
10. öğrencilerin sorumluluğunu almak istemediğim için müze gezilerini düzenlemekten kaçınıyorum.	1-10 yıl arası	44	4,136	1,025	63	2,07	,04
	11 yıl ve daha fazlası	21	3,476	1,503			
11. müze gezisi sırasında müze rehberleriyle sıkıntı yaşıyorum.	1-10 yıl arası	44	1,636	,780	63	-,87	,38
	11 yıl ve daha fazlası	21	1,809	,679			
12. müze gezisi öncesi müze idarelerinden izin almada zorluk yaşıyorum.	1-10 yıl arası	44	2,090	,830	63	-,46	,64
	11 yıl ve daha fazlası	21	2,190	,749			
13. diğer zümre öğretmenlerinin olumsuz tutumları	1-10 yıl arası	44	2,500	,927	63	-,47	,63

nedeniyle müze gezilerini düzenlemek istemem.	11 yıl ve daha fazlası	21	2,619	,973			
	1-10 yıl arası	44	4,068	,899			
14. öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olması nedeniyle müze gezilerini düzenlemek zordur.	11 yıl ve daha fazlası	21	2,523	1,167	63	2,06	,04
	1-10 yıl arası	44	3,590	,995			
15. velilerin olumsuz tutumları, müze gezisini organize etmemde negatif etki eder.	11 yıl ve daha fazlası	21	3,000	1,183	63	2,10	,03
	1-10 yıl arası	44	3,590	,995			

Öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerinde mesleki kıdem yılına göre farklılığın belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre 5 madde de mesleki kıdem yılına göre anlamlı farklılığın olduğu görülürken ($p < 0,05$); kalan 10 madde için ise anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Buradan anlamlı farklılığın olmadığı maddelerde mesleki kıdem yılının öğretmen görüşlerinde farklılık oluşturacak bir değişken olmadığı söylenebilir. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, bilgi toplama formundaki 8 madde de 11 yıl ve daha fazla mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlerin görüşlerinin 1-10 yıl arası mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlerin görüşlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 14 incelendiğinde, “müze gezisi hakkında deneyimi olmayan birisi için gezi organizasyonu yapmak kolay değildir” (madde 5) sorusunda; “öğrencilerin sorumluluğunu almak istemediğim için müze gezilerini düzenlemekten kaçınıyorum” (madde 10) sorusunda; “öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerinin düşük olması nedeniyle müze gezilerini düzenlemek zordur” (madde 14) sorusunda; “velilerin olumsuz tutumları, müze gezisini organize etmemde negatif etki eder” (madde 15) sorularında öğretmen görüşlerinde mesleki kıdem yılına göre anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Buradan 1-10 yıl arası mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlerin müze gezilerini düzenlerken 11 yıl ve daha fazla mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlerden daha fazla zorluk yaşadıkları ve 11 yıl ve daha fazla mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlere göre daha az deneyimi oldukları için bu tür etkinliklerde öğrencilerin sorumluluğu almak istemedikleri söylenebilir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerinin incelendiği bu çalışmada, verileri toplama aracı olarak derecelendirilmiş bilgi toplama formları hazırlanmıştır. Öğretmenlerin ve öğrencilerin hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formlarındaki sorulara verdikleri cevaplarda samimi ve tutarlı oldukları görülmüştür.

2004 yılından itibaren uygulanmaya başlanan yeni Sosyal Bilgiler öğretim programında müze gezilerine yer verilmiştir. Bu çerçevede araştırma kapsamında sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımı, müze etkinliklerine ve müze gezilerinin katkılarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri çeşitli değişkenlerle değerlendirilmiştir.

Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini incelemek konulu araştırmanın bulgularından aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki maddelerin çoğunun $\bar{x} = 2,60$ 'ın üzerinde bir ortalama üzerinde bir aritmetik ortalama sahip olduğu, öğrenci görüşlerinin “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Biraz katılıyorum” gibi cevaplar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırmada, öğrencilerin müze gezisi öncesi öğretmenleri tarafından müze kuraları hakkında bilgilendirildikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda “öğretmenimiz müzeyi gezmeden önce bize müze için de uyulacak kuralları hatırlatır”(madde 5) sorusunun en yüksek aritmetik ortama sahip olduğu görülmektedir ($\bar{x} = 4,03$).

- Öğrencilerin, müze rehberleriyle ya da müze yetkilisiyle yapılan müze gezilerinin daha verimli geçtiğini düşündükleri görülmüştür.
- Öğrenciler, müze gezisi sırasında yapılan etkinliklerle ilgili 8., 9., ve 11. maddelere Biraz katıldıkları ($2,61 \leq \bar{x} \leq 3,40$); 10. Maddeye Katıldıkları ($3,41 \leq \bar{x} \leq 4,20$) görülmüştür. Bu duruma, öğrencilerin müze gezilerinde yapabilecekleri çeşitli etkinliklerin yetkililer tarafından sınırlandırılması ya da müzelerdeki elverişli yerlerin sınırlı olması neden olmuş olabilir.

Araştırmada elde edilen bu sonuçlar, daha önceki çalışmalarla paralellik göstermektedir (Yılmaz, Kaya ve Çolak,2009; Filiz,2010; Koçak,2010). Örneğin Koçak (2010)'ın çalışmasında müze gezisi öncesi, müze gezisi esnası, müze gezisi sonrası yapılan etkinliklere yönelik öğrenci görüşlerine bakıldığında bütün maddelere verilen cevapların ($\bar{X}=2,60$ 'ın üzerinde olumlu katılımın olduğu öğrencilerin genelde “Orta düzeyde katılıyorum”, “Ortanın üstünde katılıyorum”, “Tamamen Katılıyorum” gibi cevaplar üzerinde yoğunlaştıkları görülmüştür. Koçak (2010) çalışmasında, öğretmenlerin birçoğunun (%76,8) müze içindeki uyulması gereken kuralları hatırlattığı; öğrencilerin genel olarak müzelerdeki etkinlik yapabilecek yeteri kadar alan olmadığından şikâyet ettikleri; müze rehberi eşliğinde yapılan gezilerin daha bilgilendirici olduğu ve müze gezilerinin öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirdiği görülmüştür. Benzer şekilde Filiz (2010)'ın yapmış olduğu çalışmada, müze etkinlikleri ve nesnelere iletişime geçen ve doğrudan inceleme yapma olanağı bulan öğrencilerin yaşadıkları heyecan ve şaşkınlık duygusu ile birlikte merak etmeye başladıkları ve öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik ilgilerinin arttırdığı görülmüştür. Aynı şekilde Yılmaz, Kaya ve Çolak (2009)'ın yapmış oldukları çalışmada, öğrenciler panoramik müzenin görsel olmasından dolayı okuduklarından daha akılda kalıcı bilgiler verdiğini, bazıları da daha önceden edindikleri bilgilerine katkıda bulunduğunu, bu yönüyle de derslerinde faydalı olacağını belirttikleri görülmüştür.

- Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre 7 madde de cinsiyete göre anlamlı farklılığın olduğu görülürken ($p < 0,05$); kalan 13 madde de ise anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür ($p > 0,05$). Araştırmaya katılan kız öğrencilerin görüşlerinin erkek öğrencilerin görüşlerine göre daha yüksek olduğu görülürken; erkek öğrencilerin görüşlerinin müze gezisi sonrası yapılan etkinliklerle ilgili olan maddelerde (12.,13.,14.,15. ve 16.maddeler) kız öğrencilerin görüşlerinden daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu duruma erkek öğrencilerin müze gezisi sırasında yapılan etkinliklerden etkilenecek müze sonrası yapılan etkinliklere katılmada daha istekli olması neden olmuş olabilir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlara göre, cinsiyet'in sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Araştırma verilerini elde etmek için derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki tüm maddelerin sonuçlarını incelediğimizde belirli maddeler hariç kız öğrencilerin müze gezilerine, müze etkinliklerine ve müzelerin kullanılmasına yönelik görüşlerinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Buradan müze gezilerinde yapılacak olan etkinliklerde tüm öğrencilerin aktif katılımının sağlanması, erkek öğrencilerin müze gezilerine yönelik düşünceleri üzerinde durulması gerekmektedir.

- Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde sınıf düzeyine göre farklılığının belirlenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki 6. ve 11. maddeler dışındaki maddelerin tümü ile sınıf düzeyi açısından anlamlı farklılığın olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Tukey HSD çoklu karşılaştırma analizi sonucunda bilgi toplama formundaki maddelerin tümündeki bu farklılığın 6.sınıf öğrencileri ile 7.sınıf

öğrencileri ve 8.sınıf öğrencileri arasında 6.sınıf öğrencileri lehine olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile yukarıda da belirtildiği gibi 6.sınıf öğrenci görüşlerinin bilgi toplama formundaki tüm maddelerde 7.sınıf ve 8.sınıf öğrencilerinin görüşlerinden daha yüksek olduğu görülmüştür.

- Araştırmaya katılan 6.sınıf öğrencilerinin 7.sınıf ve 8.sınıf öğrencilerine göre müze gezilerini daha verimli geçirdiklerine ve müze rehberleri ya da müze yetkilileri eşliğinde yapılan müze gezilerinin kendileri için daha verimli olduğunu düşündüklerine ulaşılmıştır. Araştırmada, müze gezileri sırasında yapılan etkinliklerde özellikle 6.sınıf öğrencileri için akran desteğine duyulan ihtiyacın gerekli olduğu görülmüştür.
- Araştırmaya katılan 8.sınıf öğrencilerinin müze gezisi sonrası yapılan etkinliklere 6.sınıf ve 7.sınıf öğrencilerine göre yeterince katılmadıklarına ve müze gezilerinin kendilerine yarar sağlamadığını düşündüklerine ulaşılmıştır. Buna sebep olarak 8.sınıf öğrencilerinin yaşamış oldukları sınav kaygısı, müze gezilerini o dönemde zaman kaybı olarak düşünmüş olmaları neden olabilir.

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlara göre, sınıf düzeyinin sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Araştırma verilerini elde etmek için hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki tüm maddelerin sonuçlarını incelediğimizde 6.sınıf öğrencilerinin müze gezilerine, müze etkinliklerine ve müzelerin kullanılmasına yönelik görüşlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. 6.sınıf öğrencileri bu dönemde özellikle akran grubuyla kurdukları iletişim sayesinde bu tür etkinliklerden daha fazla keyif aldıkları ve bu tür etkinliklere daha fazla katılmak istedikleri görülmektedir. Araştırma kapsamında 8.sınıf öğrencilerinin yaşamış oldukları sınav kaygısı, sınavı kendileri için bir dönüm noktası olarak görmeleri ve bu tür etkinliklerin kendileri için zaman kaybı olarak ya da herhangi bir katkı sağlamadığını düşündüklerinden dolayı bu tür etkinliklere pek katılmadıkları görülmektedir.

- Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin müzeye gitme sıklığı açısından farklılığının belirlenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki 13., 14. ve 16. maddeler ile müzeye gitme sıklığı açısından anlamlı farklılığın olduğu tespit edilirken ($p < 0,05$); kalan diğer maddeler ile müzeye gitme sıklığı açısından anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Araştırma içerisinde anlamlı farklılığı belirlemek için yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma analizi bazı maddeler için anlamlı farklılığı bulmada eksik kalmış, bunun yerine LSD çoklu karşılaştırma analizi uygulanmıştır. Tukey HSD ve LSD çoklu karşılaştırma analizleri sonucunda bilgi toplama formundaki 13., 14. ve 16. Maddelerdeki bu farklılığın Yılda bir kez giderim, Yılda iki kez giderim ve Yılda üç kez ve daha fazla giderim arasında Yılda üç kez ve daha fazla giderim lehine olduğu belirlenmiştir. Diğer bir ifade ile yukarıda da belirtildiği gibi Yılda üç kez ve daha fazla giderim seçeneğini belirten öğrencilerin görüşlerinin bilgi toplama formundaki 5., 6., 7., 10., 12. ve 19.maddeler hariç diğer maddelerde Yılda bir kez giderim ve Yılda iki kez giderim seçeneğini belirten öğrencilerin görüşlerinden daha yüksek olduğu görülmüştür.
- Araştırmaya katılan öğrencilerden Yılda iki kez ve Yılda üç kez ve daha fazla müzeye giderim seçeneğini belirten öğrencilerin genellikle müze gezilerine okul gezileriyle ya da öğretmenleriyle gittiklerine; bu öğrencilerin müze rehberleri veya müze yetkilileri eşliğinde yapılan gezilerin daha verimli olduğunu düşündüklerine; müze gezisi sırasında veya müze gezisi sonrası yapılan etkinliklere daha fazla katıldıklarına ve bu tür etkinliklere katılmaktan zevk aldıklarına; müze gezilerinin sosyal bilgiler dersine

çeşitli yönlerden katkı sağladığına; bu gruptaki öğrencilerde tarihi eserleri ve müzelerdeki koleksiyonları koruma bilincinin daha fazla geliştiğine ulaşılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bu sonuçlara göre, müzeye gitme sıklığının Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinde önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Araştırma verilerini elde etmek için hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki tüm maddelerin sonuçlarını incelediğimizde belirli maddeler hariç Yılda üç kez ve daha fazla giderim seçeneğinden görüş belirten öğrenci görüşlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca Yılda iki kez ve Yılda üç kez müzeye giden öğrencilerin çoğunlukla kız öğrenciler ve 6.sınıf veya 7.sınıf öğrencileri olduğu düşünülmektedir.

- Öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki maddeleri incelediğimizde öğrencilerin genel olarak maddelere Katılmadıkları ya da Hiç katılmadıkları görülmektedir. Buradan öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin farklı nedenler olabileceği düşünülmüştür.
- Öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre 5., 6., 7. ve 11. maddelerde anlamlı farklılığın olduğu görülürken ($p < 0,05$); kalan diğer maddelerde anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, erkek öğrencilerin görüşlerinin kız öğrencilerin görüşlerine göre genel olarak daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, kız öğrencilerin müze gezilerine katılmamasında değerli eşyalarını kaybedeceği korkusunu erkek öğrencilere göre daha fazla yaşadıkları, erkek öğrencilerin müze gezilerinin kendilerine bir şey katacağını düşünmedikleri, müze gezilerinin derse yönelik katkısının olmadığını düşündükleri, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre tarihi değerlere, eski uygarlıkların kültürel özelliklerine uzak kaldığı ve özellikle erkek öğrenciler için müzelerdeki mevcut koleksiyonların kendilerine cazip gelecek bir çeşitliliğe sahip olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

- Öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerinde sınıf düzeyine göre farklılığın belirlenmesi için yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre 1.madde de anlamlı farklılığın olduğu görülürken ($p < 0,05$); kalan diğer maddelerde anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Burada, 1.maddeye yapılan istatistik sonuçlarını incelediğimizde, 6.sınıf öğrencilerinin müzelerde değerli eşyalarını kaybedeceği korkusunu daha fazla yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca 8.sınıf öğrencilerinin müze gezilerini faydalı bulmadıkları ve kendilerine katkı sağlamadığı düşüncesi 6. ve 7.sınıf öğrencilerine göre daha fazladır.

Sosyal Bilgiler Öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerine ve öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenlerine ilişkin görüşlerine incelediğimizde genel olarak öğrenci cevapları arasında tutarlı bir sonucun elde edildiği görülmektedir. Araştırmayı incelediğimizde özellikle erkek öğrencilerin ve 8.sınıf öğrencilerinin müze gezilerine, müze etkinliklerine ve müzelerin kullanılmasına yönelik görüşlerinin olumsuz olduğu görülmektedir.

- Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerini incelemek amacıyla hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki maddelerin tamamının $\bar{x}=2,60$ 'ın üzerinde bir ortalama üzerinde bir aritmetik ortalama sahip olduğu, öğretmen görüşlerinin “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Biraz katılıyorum” gibi cevaplar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırmada, öğretmenlerin müze gezisi öncesi öğrencileri müze kuraları hakkında bilgilendirdikleri görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplar doğrultusunda “öğrencilere müzeyi gezmeden önce, müze içinde uyulacak kuralları

hatırlatırım”(madde 4) sorusunun en yüksek aritmetik ortama sahip olduğu görülmektedir($\bar{x}=4,60$).

- Sosyal bilgiler Öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyete göre farklılığının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre 8. ve 19. madde de cinsiyete göre anlamlı farklılığın olduğu görülürken($p<0,05$); kalan maddelerde ise anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür($p>0,05$). Burada, müze gezisi sırasında bayan öğretmenlerin öğrencilerin not tutma alışkanlığına karşı erkek öğretmenlere göre daha olumlu bir tavır takındıkları ve müze gezilerinin öğrencilerde geçmişe değer vermede, kültürel değerleri korumada daha fazla katkı sağladığına inandıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Sosyal bilgiler öğretiminde müze kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinde mesleki kıdem yılına göre farklılığının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki tüm maddelerde anlamlı farklılığın olmadığı görülmektedir($p>0,05$). Fakat maddeleri incelediğimizde 11 yıl ve daha fazla mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlerin müze gezilerine daha önem verdikleri, müze gezilerinden elde edilen bilgilerin daha kalıcı olmasını istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla hazırlanan derecelendirilmiş bilgi toplama formundaki 10 tane maddenin cevaplarının 2,60’ın üzerinde bir aritmetik ortalama sahip olduğu, bu maddelere ilişkin öğretmen görüşlerinin “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Biraz katılıyorum” gibi cevaplar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Araştırmada öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılarının en başında görev yaptıkları ilköğretim okullarındaki sınıf mevcutlarının kalabalık olduğu sonucuna; araştırmaya katılan çoğu öğretmenin mesleki kıdem yılının düşük olduğuna; müze gezilerinde öğrencilerin sorumluluğunu almak istemediklerinden müze gezilerini düzenlemekten kaçındıklarına; öğretmenlerin görev yaptıkları okulların sosyo-ekonomik düzeylerinin ve veli tutumlarının farklı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerinde cinsiyete göre farklılığın belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre 1 madde de cinsiyete göre anlamlı farklılığın olduğu görülürken($p<0,05$); kalan 14 madde için ise anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür($p>0,05$). Aynı zamanda araştırmaya katılan erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere göre müze gezilerini daha az düzenlediği görülmektedir.
- Öğretmenlerin müze gezisi düzenlemekte yaşadığı sıkıntılara ilişkin görüşlerinde mesleki kıdem yılına göre farklılığın belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçlarına göre 5 madde de mesleki kıdem yılına göre anlamlı farklılığın olduğu görülürken($p<0,05$); kalan 10 madde için ise anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür($p>0,05$). Araştırmaya katılan 1-10 yıl arası mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlerin, müze gezilerini düzenlerken 11 yıl ve daha fazla mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlerden daha fazla zorluk yaşadıkları görülmektedir. Fakat 11 yıl ve daha fazla kıdem yılına sahip öğretmenlerin müze gezisi sırasında 1-10 yıl arası mesleki kıdem yılına sahip öğretmenlere göre müze rehberleriyle problemler yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Öğretmenler müze gezi öncesinde, yapılacak gezi ile ilgili gezi öncesi, gezi sırasında ve sonrasında iyi bir şekilde planlamalı ve gereken bilgileri öğrencilere verip müze ile ilgili kuralları hatırlatmalıdır.

Müze gezisi sırasında öğrencileri bilgilendirecek kişilerin alanında kendini geliştirmiş kişiler olması gerekmektedir.

Müze gezisi sırasında yapılan etkinliklere daha fazla katılım olması için, müzelerde öğrencilerin etkinlik yapabilecekleri alanların genişletilmesi ve çeşitlendirilmesi gerekmektedir.

Sosyal Bilgiler öğretiminde müze kullanımının faydasının tespiti için müze gezisi sonrası öğrencilere çeşitli etkinlikler, araştırma ödevleri yaptırılmalı ve öğretmenler öğrencilerle birlikte müze gezisindeki etkinliklerle ilgili sergiler düzenlemelidir.

Müzelerin nesnelere koruma ve sergileme sorumluluğunun yanında eğitim görevlerini yerine getirebilecekleri birimler oluşturulmalıdır.

Okullarda, müzelerin eğitimde kullanılmasına yönelik öğretim müfredatı üzerinde değişikliğe gidilmelidir.

Müze ile eğitim sürecinin 7. Sınıf sosyal bilgiler ve özellikle 8. Sınıf inkılâp tarihi ve Atatürkçülük derslerinin konu ve kazanımları daha yoğun bir şekilde ilişkilendirilmeye çalışılmalıdır.

Ülkemizde müzelerden; müzelere planlı gezilerin düzenlenememesi, müzelerin eğitim amaçlı kullanılmaması, ulaşımın ücretli olması ve sınıfların kalabalık olması sebeplerinden dolayı yeterince faydalanılmadığı düşünülerek müze etkinliklerinin çoğaltılması gerekmektedir.

Öğrencilerin müze gezilerine katılmama nedenleri araştırılarak, müze gezilerine katılmaları çeşitli çalışmalar, etkinlikler yapılmalıdır.

Müzeler Haftasında müzelerdeki koleksiyonların veya tarihi minyatürlerin okullarda sergilenerek öğrencilerin müzelerle ilgisinin artırılması sağlanmalıdır.

Sosyal Bilgiler öğretiminde müzelerin kullanılması, müze gezilerinin ya da müze etkinliklerinin düzenlenmesi için okul ile veliler arasında işbirliği sağlanılmaya çalışılmalıdır.

Müzelerin sosyal bilgiler eğitiminde etkili olarak kullanılabilmesi için öncelikle eğitim fakültelerinde lisans düzeyinde öğrenim gören öğretmen adaylarının Müze Eğitimi ve Uygulamaları dersinde uygulamalı projeler yapmaları önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Akmehmet, T. K. (2008). Müzelerin Tarih Öğretiminde Nesne Merkezli Eğitim Etkinlikleriyle

Kullanılması ve İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretimi, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 37, No: 180, 50-67.

Ataman, A.(Ed.). (2004). *Gelişim ve Öğrenme* (2.Baskı), Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2007). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi* (2.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık 2. Baskı Ankara.

Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı* (12.Baskı), Ankara: Pegem

Akademi Yayınları.

Efe, E., Bek, Y. ve Şahin, M. (2000). *Spss'te Çözümleri İle İstatistik Yöntemler II*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Yayınları, No:10, Kahramanmaraş.

Filiz, N. (2010). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Müze Kullanımı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Hooper, E.-Greenhill (1999). *Müze ve Galeri Eğitimi*. Çev. Meltem Öрге Evren, Emine Gül Kapçı. Ed. Bekir Onur. Ankara: Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

Karasar, N.(2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Koçak, K. S. (2010). *İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitimi Dersindeki Müze Etkinliklerine Yönelik, Öğrenci, Öğretmen ve Müze Yetkililerinin Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Paykoç, F. ve Baykal S. (2000). *Müze Pedagojisi: Kültür, İletişim ve Aktif Öğrenme Ortamı Olarak Müzelerin Etkinliğine İlişkin Bir Çalışma Müzecilikte Yeni Yaklaşımlar Küreselleşme ve Yerelleşme*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Tekin, H. (1993). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*(7.Baskı), Ankara: Yargı Yayınları.
- Yılmaz, A., Kaya, B. ve Çolak, K. (2009). *Panorama 1453 Tarih Müzesi'nin Eğitimsel Değeri ve Müze Hakkındaki Öğrenci Görüşleri. IV.Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi (7-9 Ekim 2009)*. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, K. ve Şeker, M. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 3, 21-39.*